

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Obchodní vztahy Číny s Evropskou unií

Trade Relationships of China with the European Union

Student: Roman Mikita

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

Ostrava 2008

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracoval samostatně.

V Ostravě, 25. dubna 2008

Roman Mikita

Touto cestou bych rád poděkoval Ing. Lence Fojtíkové, Ph.D. a Mgr. Jaromíru Přidalovi za odbornou pomoc a poskytnuté rady.

Obsah

ÚVOD	1
1 POLITICKÝ SYSTÉM V ČÍNĚ.....	3
1.1 Historické pozadí vzniku Čínské lidové republiky	4
1.2 Vnitropolitická charakteristika Čínské lidové republiky	8
1.2.1 Komunistická strana Číny	10
1.2.2 Čínská politická opozice	12
1.2.3 Problematika Tchaj-wanu	12
1.3 Shrnutí	13
2 CHARAKTERISTIKA ČÍNSKÉ EKONOMIKY	15
2.1 Čínské ekonomické reformy od 80. let 20. století až do současnosti.....	15
2.1.1 Program čtyř modernizací	16
2.1.2 Zvláštní ekonomické zóny	18
2.1.3 Politika jednoho dítěte.....	20
2.2 Hospodářský vývoj Číny od 90. let 20. století až do současnosti	21
2.2.1 Základní makroekonomické ukazatele.....	22
2.3 Členství Číny v mezinárodních organizacích.....	27
2.4 Shrnutí	29
3 OBCHODNÍ A HOSPODÁŘSKÉ VZTAHY ČÍNY S EVROPSKOU UNIÍ	31
3.1 Zahraniční obchod mezi Čínou a EU	32
3.1.1 Zahraniční obchod České republiky s Čínou	34
3.2 Problematika dovozu nebezpečných výrobků z Číny do EU	35
3.2.1 Problematika dovozu čínského textilu a obuvi	37
3.2.2 Problematika dovozu čínských hraček.....	38
3.2.3 Problematika nelegálního dovozu čínských potravin.....	39
3.3 Obchodní strategie EU ve vztahu k Číně	40
3.4 Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc	40
3.5 Shrnutí	42

ZÁVĚR.....	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	52
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

Úvod

Velká pozornost je v dnešní době věnována Číně, zemi v mnoha ohledech jedinečné a zvláštní. Díky jejímu dynamickému ekonomickému růstu se může za pár desítek let stát ekonomickou velmocí světa. Celé 20. století bylo pro Čínu i její samotné obyvatelstvo stoletím velkých zvratů, ať už šlo o válečné konflikty podílející se na tvorbě současné podoby Číny nebo o zavádění významných ekonomických reforem. Čína je specifická svou výjimečně dlouhou historií a z ní plynoucí tradicí a mentalitou. Čínský stát je zemí mnoha rozporů, které pramení z obrovské rozlohy a populace. Politický systém, který řadí Čínu do již málo početné skupiny států s komunistickým režimem, je kombinací různých přístupů vycházejících z čínských tradic a komunistické ideologie s určitými tržními metodami.

První kapitola bakalářské práce začíná nastíněním historického pozadí vzniku čínského státu od roku 1911. Obsahuje přehled významných událostí, které měly zásadní podíl na formování této země. Dále je zde charakterizován politický systém Číny a také popsána současná problematika Tchaj-wanu.

Druhá kapitola naznačuje důležité ekonomické reformy, které ovlivňují vývoj čínské ekonomiky až do současnosti. Jsou zde analyzovány základní makroekonomické ukazatele Číny od 90. let 20. století, jako je vývoj HDP, nezaměstnanost, inflace a obchodní bilance. Nutné je však podotknout, že získat informace o některých čínských makroekonomických ukazatelích je problematické, mnohdy nejsou vůbec dostupné, a to zejména za období 90. let 20. století. Je to zapříčiněno tehdejší neochotou čínské vlády poskytovat jakákoliv data okolnímu světu. Situace se zlepšila počátkem 21. století vstupem Číny do Světové obchodní organizace. A právě tímto přistoupením, ale i členstvím Číny v dalších mezinárodních organizacích je tato kapitola uzavřena.

Závěrečná třetí kapitola je věnována vzájemným obchodním a hospodářským vztahům mezi Čínou a Evropskou unií. Je zde rozebrán zahraniční obchod mezi oběma stranami, včetně zahraničního obchodu mezi Čínou a Českou republikou. Součástí této kapitoly je problematika dovozu nebezpečných výrobků z Číny na trh Evropské unie.

Cílem bakalářské práce je analyzovat současný stav čínské ekonomiky a popsat obchodní vztahy Číny s Evropskou unií se zaměřením na problémové oblasti vzájemného obchodování, mezi které patří dovoz čínského textilu a obuvi, nebezpečných hraček a nelegální import čínských potravin na trh Evropské unie. Právě tato problematika v současné době přispívá ke zhoršení vzájemných vztahů na obou stranách.

1 Politický systém v Číně

Čína je v současnosti zemí, kde žije 1,3 mld. lidí, což z ní činí nejlidnatější stát na světě. Díky své rozloze ve výši 9,6 mil. km² (včetně Tchaj-wanu) jí patří třetí místo v pořadí největších států světa, větší je jen Rusko a Kanada.¹

Nalézá se ve východní Asii při západním pobřeží Tichého oceánu. Čínské území je z východní a jižní strany omýváno Žlutým, Východočínským a Jihočínským mořem. V teritoriálních vodách Číny se nachází téměř 5 400 ostrovů. Největší z nich je Tchaj-wan a Hainan. Země je převážně hornatá, na východě se však nacházejí rozsáhlé nížiny. Zejména pohoří Himaláje, Ťan-Šan, Tibetská plošina, poušť Gobi a Velká čínská nížina dávají této zemi její charakteristický reliéf. Největšími čínskými veletoky jsou Huang He a Chang Jiang. Pro doplnění zeměpisné charakteristiky Číny je mapa této země umístěna v příloze č. 1.

Z demografického hlediska je Čína velice pestrá. V národnostním složení Číňané zauímají převážnou většinu (91,9 %), zbylá procenta si mezi sebou rozdělují menšiny, kam patří např. Mongolové, Tibetané, Korejci, Kazaši, ale také Rusové, Uzbekové aj. Rozmístění obyvatelstva je však značně nerovnoměrné. Východní nížinná území jsou přelidněná, naopak rozlehlé horské a pánevní oblasti táhnoucí se podél celého státu až na západ jsou skoro pusté. Ve městě žije 42 % obyvatel, venkovanů je 58 %. Hustota zalidnění je 140 obyv./km². Gramotnost dosahuje 86 %. Mnohem složitější je to s náboženskou strukturou. Přibližně 60 % občanů jsou ateisty. Mezi vyznávaná náboženství řadíme taoismus a konfucianismus (30 %), buddhismus (8 %) a islám (2 %).

Čína je autoritativním komunistickým státem. Nalezneme zde víceúrovňový správní systém, který tvoří 22 provincií, resp. 23 provincií (Tchaj-wan), 5 autonomních oblastí, 4 města pod zvláštní správou (tzv. samosprávná města) a 2 speciální administrativní regiony disponující velkou mírou autonomie (Hongkong, Macao). Bližší informace o jednotlivých částech Číny se nacházejí v příloze č. 2.

Oficiální název země je Čínská lidová republika. Jejím hlavním městem je Peking. Čínský politický systém je založený na vládě jedné politické strany – Komunistické strany

---

¹ Zdroj: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_\(podle_rozlohy\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_(podle_rozlohy))

Číny. Současným prezidentem je Chu Ťin-tchao. Měnou tohoto státu je čínský jüan a úředním jazykem je čínština, ale můžeme se zde setkat i s dalšími jazyky.

1.1 Historické pozadí vzniku Čínské lidové republiky

Každá analýza současného politického systému Číny by měla začít nastíněním hlavních událostí, které ovlivnily čínský vývoj do počátku 21. století. Ideologické konflikty, mocenské boje, jednotliví vůdci, to vše velmi významně ovlivnilo nynější podobu čínské politické scény. Čína zažila během své existence hned pět zásadně odlišných ústav. V tom se odráží skutečnost, že čínský stát v minulém století procházel zásadní krizí způsobenou neúspěšnými pokusy nahradit autokracii zákonem.

Zrod Číny jako moderního národního státu nebyl jednoduchý. Vyžádal si mnoho lidských životů. Imperiální systém starý 2 000 let se rozpadl díky vnitřnímu úpadku a vnějšímu nátlaku, což vyvrcholilo v roce 1911 revolucí a vyhlášením *Čínské republiky*. Prvním prezidentem se stal Sunjatsen.

Země však nezůstala dlouho jednotná. Začala se rozpadat do regionů ovládaných vojenskými diktátory. Roku 1912 byla založena strana Kuomintang (nacionalisté), do jejíhož čela se postavil Čankajško². Zatímco se mu podařilo podrobit si většinu Číny, vliv SSSR umožnil vznik silného komunistického hnutí o devět let později. Mao Ce-tung a jeho Komunistická strana Číny (KS Číny) získávali stále větší politickou moc. Situace začala být velice vážná. V důsledku toho došlo k občanské válce mezi oběma hlavními uchazeči o moc ve státě.

Do již tak vypjaté atmosféry vstoupil ještě čínsko-japonský válečný konflikt v letech 1936 – 1945 o území v severovýchodní Číně (Mandžusko), které bylo okupováno japonskou monarchií. Po porážce a vyhnání Japonců opět nastoupily ostré boje mezi Čankajškem podpořeným USA a KS Číny spojenou se SSSR, které skončily roku 1949 poté, co komunisté převzali kontrolu nad pevninskou Čínou (včetně ostrova Hainan) a příslušníci Kuomintangu se stáhli na ostrov Tchaj-wan, kde vyhlásili samostatnost a svůj nový stát nazvali *Čínská*

---

² Čankajško byl čínským generálem a politikem. V letech 1950 – 1975 se stal prezidentem Čínské republiky na Tchaj-wanu.

republika. Dne 1. října 1949 Mao Ce-tung vyhlásil *Čínskou lidovou republiku* (ČLR) slovy: „*Číňané povstali!*“³ Stalo se tak na pekingském náměstí Nebeského klidu.

Období vlády během života Mao Ce-tunga (1949 – 1976) dodnes vzbuzuje řadu sporů, zejména kvůli nesmířitelné politice vůči odpůrcům, mnohým a závažným omylům a až zločinným důsledkům na obyvatelstvu způsobených mimo jiné fanatickým vykládáním komunistické ideologie.

Nový stát byl uspořádán tak, aby zabezpečil komunistickou nadvládu nad ekonomikou, politikou a kulturním životem. Počáteční léta komunistické vlády v Číně byla ve znamení politického upevnění, ekonomické rekonstrukce a sociálních přeměn. Počátek 50. let 20. století překvapivě přinesl řadu výrazných úspěchů nového režimu. Poprvé za celé století existovala silná, výkonná ústřední vláda. Došlo k znárodnění průmyslu, vyhlašování různých kampaní, např. programy gramotnosti, očkování, zvýšení kvality zemědělství atd. Nejen průmyslová, ale i zemědělská výroba byla mnohem intenzivnější v porovnání s předválečným obdobím. Podpora lidu byla zajištěna úspěšnou pozemkovou reformou ve prospěch chudých rolníků a také tím, že byly likvidovány některé dlouholeté společenské problémy, jako např. prostituce a obchod s opiem.

Ještě v témže roce, kdy vznikla ČLR, tedy v roce 1949, došlo k formálnímu anektování Východního Turkestánu (dnešní Ujgurská autonomní oblast, nebo-li Xinjiang) a v roce 1950 i Tibetu (oficiálně až v roce 1951, dnešní Tibetská autonomní oblast, nebo-li Xizang), čímž bylo dokončeno opětovné sjednocení území připojením všech separatistických států vzniklých roku 1912 po vyhlášení republiky.

Čína prosadila svou znovuzískanou suverenitu mezinárodně tím, že USA a jejich spojence porazila v korejské válce (1950 – 1953), ve které stála na straně komunistického bloku. Tato angažovanost byla pro ni po ekonomické stránce velice náročná, ale na druhou stranu posílila národní hrdost a mezinárodní prestiž.

V roce 1956 byla vyhlášena kampaň *sto květů*. Její heslo znělo: „*Ať rozkvétá sto květů umění, ať soupeří sto škol učení.*“ Byl to nešťastný Mao Ce-tungův pokus liberalizovat čínský

---

³ Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8C%C3%ADnsk%C3%A1_lidov%C3%A1_republika

politický život a otřást byrokracií. Jeho záměrem bylo dát prostor veřejné kritice nedostatků jeho režimu pro další zlepšení země. Kampaň se však postupně zvrhla. Kritika byla silnější, než očekával, a napadala samotnou povahu komunistické vlády, a proto se Mao spojil s byrokracií a nastoupily ostré sankce proti veškerému odporu. Následovala „*kampaň proti pravičákům*“, která přinesla okamžitý výsledek. Statisíce intelektuálů bylo označeno za zrádce, mnozí z nich byli propuštěni ze zaměstnání, nebo odvoláni, popř. i posláni do vězení či do odlehlých nápravných pracovních táborů. Mnozí z nich byli odsouzeni k smrti.

Při pohledu z širšího hlediska, v důsledku této kampaně začal být čínský intelektuální život zcela potlačován a kontrolován a to až do smrti Mao Ce-tunga o dvě desetiletí později.

V pokusu dohnat a předejít Západ byl vyhlášen tzv. *Velký skok vpřed* (1958 – 1960), jenž skončil katastrofou. Na hladomor zemřelo přímo nebo nepřímo 30 mil. Číňanů, a proto Mao Ce-tung odstoupil z čela předsedy KS Číny a tedy i zároveň z funkce prezidenta republiky, přesto si i nadále ve straně udržel velký vliv. Jeho nástupcem byl zvolen Liou Šao-čchi.

V důsledku ideologické roztržky se Sovětským svazem byla Čína od roku 1960 odkázána pouze sama na sebe. V roce 1965 došel Mao k názoru, že jak on, tak i Čína byli podvedeni některými nejvýše postavenými členy KS Číny. Měl na mysli zejména prezidenta Lia a generálního tajemníka KS Číny Tenga Siao-pchinga. Tvrdil, že celá strana i země potřebují infúzi nového revolučního ducha.⁴ Jeho řešením byla *velká proletářská kulturní revoluce*. Šlo o masové hnutí, které bylo organizováno s cílem izolovat a odstranit ty činitele, jimž se kladlo za vinu, že vedou Čínu do zkázy stejnou kapitalistickou cestou, na kterou již sešel Sovětský svaz. Hlavním Maovým důvodem pro uskutečnění revoluce však patrně bylo to, že od roku 1959 začal postupně ztrácet vliv ve vedení strany a tímto způsobem se chtěl zbavit svých ideologických odpůrců i osobních nepřátel. Kampaň byla zaměřena proti čtyřem přežitkům: starému myšlení, kultuře, obyčejům a návykům. Hnací silou této revoluce se stala mládež, která vytvářela tzv. Rudé gardy. Důsledkem byly obrovské škody na kulturním dědictví. Byly páleny knihy, vypleněna muzea a ničeny historické budovy. Země se zmítala v chaosu. Mnozí čínští činitelé byli zbaveni moci a stejně tak i mnozí intelektuálové byli

---

⁴ Zdroj: KRIEGER, Joel. *Oxfordský slovník světové politiky*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000, s. 106.

veřejně hanobeni, fyzicky napadání, uvěznění, nebo poslání do vnitřního exilu. Někteří, včetně prezidenta Lia, zemřeli na následky špatného zacházení.

Kulturní revoluci ukončila až smrt Mao Ce-tunga roku 1976. Do čela státu se dostalo proreformní křídlo KS Číny reprezentované Teng Siao-pchingem, který postupně převzal veškerou politickou moc v Číně.

V 80. letech 20. století proběhly mnohé reformy, díky nimž se země, hlavně v ekonomické oblasti, přiblížila více Západu. Teng se snažil o modernizaci Číny. Byla nastolena politika *otevírání se světu*. Zřízeny byly například tzv. *zvláštní ekonomické zóny*, ve kterých bylo umožněno podnikání západním investorům.

Teng měl na programu i politické reformy. Změny v politické oblasti však nikdy nepronikly tak hluboko jako v ekonomice. Teng dal na samém začátku svých reforem jasně najevo, že ve vedoucí úloze komunistické strany a v jejích zásadních principech se nic měnit nebude.

Roku 1989 došlo po narůstající nespokojenosti k protestům studentů proti vládě KS Číny na náměstí Nebeského klidu v Pekingu. Ty však byly tvrdě potlačeny zásahem armády, která stovky demonstrantů zabila. Důvodem protestů byly značné problémy nejen v čínské ekonomice (např. vysoká inflace), ale také nárůst všeobecného rozhořčení nad korupcí úředníků a zhoršující se životní úroveň. ČLR byla na krátkou dobu uvrhnuta do přechodné izolace. K demokratizaci a zavedení pluralitního systému nedošlo.

V 90. letech došlo postupně k dalším hospodářským a politickým reformám, což se pozitivně odrazilo v růstu ekonomiky. Začalo však docházet k růstu korupce a ke zvyšování rozdílů mezi bohatými a chudými.

Dne 1. července 1997 byl k Číně připojen Hongkong, který byl dříve pod správou Velké Británie, a 20. prosince 1999 bylo připojeno také Macao, dříve pod správou Portugalska. Převzetí správy proběhlo na základě mezinárodní smlouvy, která stanovuje, že v Hongkongu i Macau může dalších 50 let existovat dosavadní hospodářský a politický systém, tj. tržní hospodářství. Tato skutečnost bývá někdy označována jako *jeden stát, dva*

systémy. V příloze č. 3 se nachází mapa ČLR, ve které jsou znázorněna obě města, která jsou označována jako speciální administrativní regiony.

Přelom století přinesl Číně naději, že by se v budoucnosti mohla stát světovou velmocí, neboť její ekonomika značně posiluje.

1.2 Vnitropolitická charakteristika Čínské lidové republiky

ČLR je autoritativním komunistickým státem, který neměl během celé své historie pouze jedinou ústavu. Bylo jich celkem pět a byly značně rozdílné. První byla přijata v roce 1949. Svou funkci plnila až do roku 1954, kdy byla schválena druhá. Další znění ústavy byly následně přijaty v roce 1975, 1978 a 1982.

Z posledního zmíněného roku pochází *ústava*, která platí do současnosti. Ústava obsahuje ustanovení o rovnosti občanů před zákonem a zaručuje základní práva občanů, kam patří právo volit a být volen, právo svobody názorů a projevu, včetně svobody náboženského vyznání, právo shromažďování, právo na osobní nedotknutelnost a nedotknutelnost obydlí, právo na listovní tajemství, právo podávat návrhy, připomínky a stížnosti k činnosti jakéhokoli státního orgánu nebo státního činitele, právo na práci, odpočinek a podporu státu a veřejnosti ve stáří, nemoci nebo invaliditě, právo na vzdělání a právo zabývat se tvůrčí vědeckou, literární a uměleckou činností. Ústava zaručuje pro ženy stejná práva a možnosti společenského uplatnění jako pro muže. Problémem však je, že toto není v Číně plně respektováno, protože zde dochází k porušování lidských práv.

Politická moc je rozdělena na moc výkonnou a zákonodárnou. Nositeli *výkonné moci* v Číně jsou prezident a vláda, v jejímž čele stojí předseda.

Prezident

Hlavou státu je prezident, který je spolu s viceprezidentem (jeho zástupcem) volen do své funkce parlamentem na období pěti let, a to maximálně dvě funkční období za sebou. Poslední prezidentské volby v Číně se uskutečnily v březnu roku 2003. Vítězem se stal Chu Ťin-tchao, který již od roku 2002 je také generálním tajemníkem KS Číny a od roku 2004 zastává funkci předsedy Ústřední vojenské komise KS Číny.

Prezident vyhlašuje zákony, přijímá diplomatické zástupce cizích států, ratifikuje mezinárodní smlouvy a důležité mezinárodní dohody, případně v nich ruší účast Číny, apod.

Předseda vlády

Předsedu vlády nominuje, jmenuje, resp. odvolává prezident. Nominace předsedy vlády je podmíněna souhlasem parlamentu. Ostatní členy vlády, včetně výkonného vicepremiéra a dalších vicepremiérů, dosazuje Státní rada prostřednictvím parlamentu. Od roku 2003 zastává funkci premiéra Wen Ťia-pao.

Státní rada

Státní rada (vláda) je nejvyšším výkonným orgánem státní moci a zároveň nejvyšším orgánem státní administrativy. Skládá se z premiéra, vicepremiérů, státních kancléřů, ministrů a auditorů. V čele stojí předseda vlády. Funkční období vlády je pětileté a může být pouze jednou prodlouženo.

Státní rada je oprávněna provádět důležité činnosti, které zasahují do oblasti hospodářské politiky, diplomacie, národní obrany, kultury a vzdělání. Podle platné čínské ústavy je Státní rada zplnomocněna předkládat návrhy, vést administrativní záležitosti, řídit ekonomiku, ale také vést diplomatická jednání, řešit sociální záležitosti apod.

Další mocí je *moc zákonodárná*. Ta je v zemi reprezentována Všečínským shromážděním lidových zástupců.

Všečínské shromáždění lidových zástupců

Jedná se o jednokomorový parlament. Shromáždění je tvořeno 2 985 zástupci jednotlivých územních celků, kteří jsou voleni do svých křesel na pětileté období. Pokud vezmeme v úvahu absenci politické opozice, tak jsou všichni zástupci Shromáždění členy pouze KS Číny.

Ústava vyhlašuje, že všechna moc patří lidu. Orgánem, jehož prostřednictvím by se tato moc měla uplatňovat, je právě Všečínské shromáždění lidových zástupců a příslušná lokální shromáždění. Zde se však opět naráží na problém porušování lidských práv v Číně.

1.2.1 Komunistická strana Číny

Vládnoucí stranou v zemi je *KS Číny*. Byla založena roku 1921. Od roku 1949, kdy její ozbrojené síly zvítězily v občanské válce nad nacionalisty, zastává rozhodující úlohu při řízení komunistické ČLR. Od roku 2002 stojí v jejím čele současný čínský prezident Chu Ťin-tchao. Počtem členů, který přesahuje 73 360 000, je KS Číny největší politickou stranou na světě.⁵

Stranické orgány KS Číny tvoří:

- Generální tajemník Ústředního výboru KS Číny;
- Stálý výbor politbyra Ústředního výboru KS Číny;
- Politbyro Ústředního výboru KS Číny;
- Sekretariát Ústředního výboru KS Číny;
- Ústřední vojenská komise KS Číny;
- Ústřední disciplinární komise KS Číny.

KS Číny koná každých pět let sjezd své strany. Tato událost probíhá vždy v říjnu a pokaždé ve Velké lidové síni na pekingském náměstí Nebeského klidu⁶. Uskutečnilo se jich již sedmnáct, poslední sjezd se konal v roce 2007.

Sjezdy KS Číny mají vytyčovat dlouhodobou strategii hospodářského, sociálního a politického vývoje země. Základní otázka, s kterou je spojen sjezd, zní: „*Jakou budoucnost sjezd pro Čínu naplánuje a na co se podle něj má v příštích letech klást důraz?*“⁷

XVII. sjezd Komunistické strany Číny

Poslední sjezd KS Číny se konal v termínu od 15. do 21. října 2007. Bylo to důležité zasedání v klíčové etapě čínských reforem a rozvoje. Na tomto sjezdu se zrekapitulovala práce za uplynulých pět let, které uběhly od XVI. sjezdu KS Číny. Vypracoval se nový strategický plán o všestranné podpoře čínských reforem a otevírání se světu. Zúčastnilo se ho 2 213 zástupců reprezentující více než 70 mil. čínských komunistů.

---

⁵ Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistick%C3%A1_strana_%C4%8C%C3%ADny

⁶ Právě na něm armáda před devatenácti lety zabila neozbrojené demonstranty žádající demokratizaci země.

⁷ Zdroj: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/389268

Na úvod sjezdu vystoupil prezident Chu Ťin-tchao, který slíbil v příštím pětiletém období umírněné reformy, které povedou k dalšímu hospodářskému rozvoji země. Ve svém projevu vychvaloval úspěšné budování nové Číny, ale neopomněl zmínit také nedostatky, které jsou s tím spojeny. Některé z problémů, kterým čelí obyčejní lidé, souvisejí se zaměstnaností, bydlením, sociálním zabezpečením a vzděláním. Doslova řekl: „*Je hezké, že máme impozantní hospodářský růst, ale nesmíme dopustit, aby z něj profitovali jen někteří Číňané. Nebudujme společnost jen pro bohaté, myslíme i na ty chudší.*“⁸ Zmínil se také o problematice Tchaj-wanu. Chtěl by na základě principu jednotné Číny diskutovat o formálním ukončení stavu nepřátelství mezi oběma stranami a o uzavření mírové dohody. Vzápětí však dodal, že ČLR nikdy nedá souhlas k odtržení Tchaj-wanu.

Na sjezdu se členové KS Číny zabývali také problémem korupce. Byla označena za hrozbu pro přežití strany. Komunisté mají obavy z toho, že úplatkářství a zneužívání moci, které se vyskytuje mezi státními úředníky i v samotné straně na různých úrovních, proti nim nakonec může postavit celý národ. Ten je tím stále více rozhořčen.

Dalším tématem bylo neustále se zhoršující životní prostředí. V mnoha čínských městech je pohled na slunce či měsíc kvůli stále přítomnému smogu něčím ojedinělým. Na znečištění ovzduší každoročně umírá 750 000 lidí a to i přesto, že na odstraňování enviromentálních škod je vyčleněna desetina čínského hrubého domácího produktu – a to se zdaleka nedaří napravovat všechny škody.⁹

Na zasedání byl zvolen nový Ústřední výbor KS Číny a také Stálý výbor politbyra, který určuje stranickou politiku. Sjezd znamenal upevnění moci současného generálního tajemníka KS Číny a prezidenta v jedné osobě – Chu Ťin-tchaa. Zástupci sjezdu jednohlasně souhlasili s tím, že cílem KS Číny je usilovat o vytváření prosperující, demokratické, kulturní a harmonické moderní socialistické Číny.

---

⁸ Zdroj: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/389268

⁹ Zdroj: <http://www.blisty.cz/art/36706.html>, http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/389268

1.2.2 Čínská politická opozice

V ČLR vedle KS Číny existuje ještě osm „demokratických stran“¹⁰. Nemají však charakter politické opozice, ani nenesou žádné demokratické znaky. Nemají žádnou politickou moc. Shodují se s ideologií vládnoucí strany a jsou pod její plnou kontrolou.

Od vzniku ČLR se tyto strany pravidelně zúčastňují konzultací a rozhodování o důležitých čínských politických záležitostech. Než dojde k přijetí důležitých opatření nebo rozhodnutí, která mají zásadní význam pro ekonomiku a život obyvatel země, KS Číny jako vedoucí politická síla je konzultuje se všemi politickými stranami v zájmu dosažení společného porozumění. Je však důležité podotknout, že těmto stranám nezbyvá nic jiného, než s návrhem KS Číny souhlasit, protože nesmí mít jiný názor než má ona. Z toho vyplývá, že vše, co KS Číny navrhne, je nakonec také schváleno. Nemůžeme tedy o těchto politických stranách říct, že by byly opozicí. Jsou oddány věci socialismu a podílejí se na vládní politice KS Číny.

1.2.3 Problematika Tchaj-wanu

Závažným problémem v oblasti čínské politické scény je problematika odtržení Tchaj-wanu. Ten se oddělil od Číny roku 1949, ona ho však stále považuje za součást svého území. Na rozdíl od ní má demokraticky zvolenou vládu. Tchaj-wan není členem OSN a mezinárodně ho uznává jen několik rozvojových zemí a Vatikán. Hlavním cílem tchajwanské vládní politiky v otázce tchajwansko-čínských vztahů je od roku 2000 smír, aktivní spolupráce a podpora míru.

V květnu 2005 přijala Čína anti-separační zákon, který umožňuje čínské vládě řešit sporné otázky vůči Tchaj-wanu nemírovými prostředky. Tento krok vyvolal vážné obavy na poli mezinárodní politiky. Bez ohledu na reakce okolního světa Čína není ochotna změnit svůj postoj a v posledních letech spíše zvyšuje svůj politický, diplomatický a vojenský tlak vůči Tchaj-wanu. Odmítá a bojkotuje vzájemné vztahy s tchajwanskou vládou ve snaze zcela přerušit dialog a komunikaci mezi oběma zeměmi. Vztahy posiluje pouze s tchajwanskou

---

¹⁰ Jedná se např. o Revoluční výbor Kuomintangu, Čínskou demokratickou ligu, Čínské sdružení pro rozvoj demokracie, Demokratickou stranu čínských rolníků a dělníků, Čínskou stranu snahy o spravedlnost a Ligu pro demokratickou samosprávu Tchaj-wanu.

opozicí, čímž záměrně popírá autoritu tchajwanské vlády a přistupuje k otázce tchajwansko-čínských vztahů jako k vnitřním záležitostem státu.

Přelomovým okamžikem v oblasti tchajwansko-čínských vztahů může být datum 22. března 2008, kdy se konaly prezidentské volby na Tchaj-wanu. Vítězem se totiž stal pročínsky orientovaný Ma Jing-t'iou z opoziční politické strany Kuomintang, který porazil kandidáta ze současné vládnoucí Demokratické pokrokové strany (DPS). Nový tchajwanský prezident chce zlepšit obchodní i politické vztahy s Čínou. Jeho strana se k ČLR staví vstřícněji než DPS, která usiluje o nezávislost Tchaj-wanu a nedůvěřuje čínské vládě. Čína výsledky tchajwanských prezidentských voleb vítá, ale Ma Jing-t'iou ji upozornil, že nemá v úmyslu zahájit mírová jednání do té doby, dokud bude ČLR na Tchaj-wan mířit svými raketami.

Jak se budou vztahy mezi oběma zeměmi vyvíjet nadále, ukáže až čas. Vláda Tchaj-wanu však i nadále podporuje posílení tchajwanské identity, obranu národních zájmů, stabilizaci vztahů s Čínou a udržení regionální prosperity a bezpečnosti.

1.3 Shrnutí

Čína je zemí, ve které vládne komunistický režim. Historie vytváření ČLR byla komplikovaná a neobešla se bez dlouholetých válečných konfliktů. V současné době je u moci jediná politická strana, která se nazývá Komunistická strana Číny. Její pozice na politickém poli je naprosto dominantní a v plné míře určuje směr čínské politiky. Jedině ona rozhoduje o všech záležitostech, které se týkají každodenního života v ČLR. Je sice pravda, že zde existuje také politická opozice, ale v tomto případě jde jen o formální postavení v čínské politice. Ve skutečnosti těchto osm politických stran ve své podstatě nemá žádné rozhodovací pravomoci ani žádné demokratické znaky. Jsou totiž pod plnou kontrolou vládnoucí KS Číny a řídí se její ideologií. Musí souhlasit se vším, co KS Číny navrhne. Mezi další součásti politického systému v ČLR patří prezident, předseda vlády, Státní rada a Všečínské shromáždění lidových zástupců.

Současná politická situace v Číně je charakterizována snahou vládnoucí komunistické strany udržet si pevnou kontrolu nad vnitropolitickým děním. Příkladem může být složitá

problematika Tibetu, který je okupován Čínou. Vztahy jsou zde napjaté. Situace se naposledy vyhrotila v březnu roku 2008, kdy zde vypukly demonstrace proti nadvládě ČLR. Situaci musela uklidnit až čínská armáda. Protesty si vyžádaly desítky raněných a mrtvých lidí. Přesné údaje o počtu obětí jsou však obtížně ověřitelné, protože čínská vláda uvalila na tyto události informační embargo. Problematický je také vztah mezi Čínou a Tchaj-wanem.

Mimořádná pozornost se i nadále věnuje boji proti korupci a organizovanému zločinu. Čínská vláda musí také řešit dopad rychlého ekonomického růstu země na životní prostředí, jehož stav je varující.

2 Charakteristika čínské ekonomiky

Čína se svým obrovským ekonomickým potenciálem má a také bude mít významnou úlohu ve světovém obchodě v 21. století. Jedná se o rozvojovou zemi, která od začátku nového tisíciletí prochází významným hospodářským rozmachem. Díky této skutečnosti Čína dokáže stále více ovlivňovat situaci ve světové ekonomice. Hlavní důvod jejího ekonomického růstu je ten, že do Číny v současné době přichází stále více zahraničních firem, které zde přemísťují svou výrobu. Tato země představuje významného exportéra a díky svým nízkým cenám výrobků nutí konkurenci po celém světě ke snižování cen. Současné pozici ČLR ve světové ekonomice však předcházelo dlouhé období reforem. Ovšem i v současnosti se v reformách pokračuje, jelikož čínská vláda přichází se stále dalšími reformními kroky.

2.1 Čínské ekonomické reformy od 80. let 20. století až do současnosti

Po tři desetiletí (1949 – 1978) byla v Číně prosazována strategie socialistického ekonomického rozvoje založená na soběstačnosti a centrálně řízené alokaci zdrojů do klíčových sektorů prostřednictvím administrativních nástrojů. Až po smrti Mao Ce-tunga se otevřel prostor pro reformní křídlo strany v čele s Teng Siao-pchingem, které se rozhodlo skoncovat s dosavadním ekonomickým vývojem. Teng Siao-pching se zaměřil na ekonomický rozvoj země a reformy těch aspektů, které v rozvoji bránily. Toto rozhodnutí v 80. letech 20. století odstartovalo proces reforem s cílem přeměnit ČLR do roku 2000 v mohutnou ekonomickou a politickou velmoc.

Mezi první významné reformní kroky, které byly schváleny, patřil *program čtyř modernizací* a koncepce otevírání se světu – tzv. *politika otevřených dveří*. Byly vytvořeny zvláštní ekonomické zóny, které měly přilákat zahraniční investory. Byla také řešena problematika rostoucího počtu čínských obyvatel, který byl enormní zejména v 70. letech 20. století. Trend v narůstání počtu Číňanů měla zregulovat politika jednoho dítěte. Posun v chápání reforem nastal v roce 1992. Velký podíl na tom měl sjezd KS Číny konaný v témže roce, na kterém byl dán jednoznačný impuls k dalšímu zintenzivnění reforem a otevírání se světu.

2.1.1 Program čtyř modernizací

Program čtyř modernizací zahrnuje oblast zemědělství, průmyslu, vědy a techniky a armády. Čína v rámci tohoto reformního programu postupně uvolňovala a v současnosti stále uvolňuje příkazové plánování a decentralizuje ekonomické rozhodování. Veškeré reformní kroky spočívají v metodě postupných změn (tedy gradualistické metodě) při zachování vládnoucí úlohy KS Číny a socialistického státního zřízení. Díky absenci demokratických reforem vyplývají i mnohá úskalí, kterým musí čínská vláda ještě v současné době čelit. Jde především o závislost reformního úsilí na ekonomické úspěšnosti země (zejména na růstu životní úrovně obyvatelstva), kdy v případě jejího zhoršení může nastat politická nestabilita.

Reforma zemědělství

Prvním krok v rámci reformy zmíněného programu čtyř modernizací směřoval do oblasti zemědělství. Smyslem této reformy byla dekollektivizace. Jednalo se o rozpuštění lidových komun a zavedení systému *aktivní odpovědnosti domácností*, kdy bylo rolníkům umožněno pronajmout si půdu a samostatně na ní hospodařit. V důsledku toho došlo k uvolnění velkého množství pracovních sil (téměř 180 mil. lidí¹¹) v sektoru zemědělství. Navzdory tomuto výraznému snížení počtu obyvatel zaměstnaných v zemědělství došlo ke zvýšení celkové výkonnosti zemědělského sektoru a udržení stabilního růstu zemědělské produkce. I přesto, že v Číně žije jedna pětina obyvatel světa, je čínská vláda v zajišťování potravy úspěšná a daří se jí to bez větších problémů.

Reforma průmyslu

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, reformní program čtyř modernizací se netýkal jen zemědělství, ale také průmyslu. Státním podnikům bylo umožněno využívat přebytky výrobní kapacity pro tržní produkci. Musely však nejprve splnit státní plán. Důsledkem byla existence duálního cenového systému¹², který se však posilujícím vlivem tržních sil postupně vytrácel.

---

¹¹ Zdroj: KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 269.

¹² Duální cenový systém označoval systém, ve kterém čínská vláda regulovala ceny některých vyrobených druhů zboží. Na druhou stranu však čínská vláda povolila působení poptávky a nabídky na trhu na tvorbu cen u zbývajících komodit. Postavení produktů, které nepodléhaly státní regulaci, v celkové spotřebě posilovalo a tím také tržní síly nabývaly na významu.

V současné době probíhá postupně přeměna státních podniků na akciové společnosti, ve kterých si stát ponechává majoritní akciové podíly. V zemi však neexistuje pouze tento typ podniků. Výraznou skupinou podniků jsou tzv. městské a venkovské podniky, které jsou v kolektivním vlastnictví měst a obcí. Jejich výrazná podpora ze strany státu souvisí s decentralizací rozhodovacích pravomocí. Váha městských a venkovských podniků pomalu narůstá a časem se může stát, že nahradí zatím dominantní podniky státní. V neposlední řadě je nutno také uvést individuálně vlastněné podniky občany ČLR. Ty mohou mít maximálně sedm zaměstnanců s přesně vymezenými možnostmi činností. Podílí se na maloobchodě, stravování a službách. Velmi dobře se rozvíjejícím typem podniků jsou podniky se zahraniční majetkovou účastí nebo podniky zcela vlastněné zahraničními subjekty. Příčinou vzniku těchto podniků bylo zřizování tzv. zvláštních ekonomických zón (podrobněji v kapitole 2.1.2 Zvláštní ekonomické zóny).

Program modernizace vědy a techniky

Třetí částí programu čtyř modernizací je program modernizace vědy a techniky, který napomáhá přílivu zahraničních technologií a know-how. Jeho smyslem je také zajištění podmínek pro rychlé přizpůsobení se čínských podniků světové konkurenci.

Díky tomuto reformnímu programu se ČLR řadí mezi světová centra vědeckotechnologického vývoje. Následující tabulka č. 2.1 slouží pro základní charakteristiku odvětví vědy a techniky v Číně. Z této tabulky je patrné, že v roce 2007 bylo v různých vědeckých a technologických sférách zaměstnáno 35 mil. osob, což řadilo ČLR v témže roce na první místo v pořadí států s nejvyšším počtem zaměstnaných lidí v této oblasti. V roce 2006 byla do sféry vědy a techniky vynaložena částka 58 mld. USD, což představovalo 1,42 % čínského HDP v daném roce. Na základě této částky se ČLR umístila v roce 2006 na pátém místě v pořadí států s největším množstvím peněz plynoucích do oblasti vědy a techniky. Výsledky činností čínských vědeckých středisek jsou velice významné např. v oblasti genetiky či neurologie.

Tabulka č. 2.1: Charakteristika odvětví vědy a techniky v ČLR

Počet zaměstnaných osob (2007)	35 mil.
Financování (2006)	58 mld. USD
Podíl na HDP (2006)	1,42 %

Zdroj: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=29253>, vlastní úprava.

Modernizace armády

Toto je poslední program čtyř modernizací. Jeho smyslem je omezování počtu vojáků, protože v čínské armádě slouží téměř 3 mil. mužů, a vybudování sil rychlého nasazení. Došlo k zintenzivnění nákupů nových zbraňových, logistických a informačních systémů.

Dnes má Čína nejrychleji rostoucí armádní rozpočet na světě, zejména díky velkému hospodářskému růstu po celou dobu reform. ¹³ Vývoj růstu armádního rozpočtu ČLR zachycuje tabulka č. 2.2. V roce 1991 činila částka vynaložená do oblasti čínské armády 3,9 mld. USD. O 10 let později, tedy v roce 2001, již tato částka dosáhla výše 17 mld. USD. Zásahu na tom měla zejména posilující čínská ekonomika. Růst armádního rozpočtu však pokračuje i v současnosti. V roce 2007 dosáhla jeho výše sumy téměř 45 mld. USD, což je nejvyšší částka v historii ČLR.

Tabulka č. 2.2: Růst armádního rozpočtu ČLR v letech 1991 – 2007 (mld. USD)

	1991	1995	2001	2004	2007
Vojenské výdaje	3,9	7,6	17,0	24,0	44,9

Zdroj: <http://www.chinatoday.com/arm/index.htm#china.military.budget>, vlastní úprava.

Navzdory velikosti vojenského rozpočtu Číny, je i tak čínská armáda za hranicemi ČLR víceméně nepoužitelná, což jí moc nepomáhá v ambicích hrát roli světové velmoci. Jedním z cílů reform je právě tento problém změnit. Vezmeme-li v úvahu embargo ¹⁴ na vývoz nejmodernějších vojenských technologií ze strany států NATO, je naplnění tohoto cíle v nedohlednu.

2.1.2 Zvláštní ekonomické zóny

Speciální úlohu v politice otevírání se světu hrají zvláštní ekonomické zóny v přímořských oblastech. Nazývají se: Pudong, Xiamen, Shantou, Shenzhen, Zhuhai a

¹³ Zdroj: Zdroj: KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 270.

¹⁴ V roce 1989 došlo k násilnému potlačení studentských protestů na náměstí Nebeského klidu v Pekingu. To mělo za následek velmi významné ochlazení vztahů mezi Společenstvím a Čínou. Na ČLR bylo ze strany Společenství, USA a Japonska uvaleno embargo na dovoz zbraní a zbrojní techniky. Hlavním zásobovatelem Číny zbraněmi se od té doby stalo Rusko, které významně přispělo k modernizaci jejího letectva, námořnictva a raketového vojska. Rusko však poskytuje Číně spíše zastaralou vojenskou techniku, takže ČLR v této oblasti výrazně zaostává za vyspělými státy. V posledních letech Čína vyvíjí velmi silný tlak na EU, aby vůči ní zrušila zbrojní embargo.

Hainan. V příloze č. 3 se nachází mapa ČLR, ve které jsou tyto zóny znázorněny. Ty se odlišují administrativní decentralizací, což jim umožňuje provádět investiční rozhodnutí mimo státní plán. Místní vlády mohou preferenční politikou přitahovat zahraniční investory, kterým jsou poskytovány daňové úlevy, výjimky z dovozních licencí, dovozních a vývozních cel apod. Tyto příznivé podmínky vedou k rozvoji exportně orientované ekonomiky v těchto oblastech. Zvláštní ekonomické zóny mají nezanedbatelnou úlohu pro reformní přístup, protože plní úlohu zkušebního centra reformních opatření.

K velkému přílivu zahraničních investic dochází zejména z Hongkongu, Tchaj-wanu, Japonska, dalších zemí jihovýchodní Asie, EU a USA. Nestátní podniky, především zmíněné zahraniční firmy, jsou hlavní příčinou rostoucího čínského exportu. Negativním důsledkem ekonomického rozvoje přímořských oblastí je však zaostávání západních a severních provincií. Čínská vláda si to dobře uvědomuje, a proto začala podporovat projekty, které přesunou část výrobních kapacit z východu do vnitrozemí a vybudují zde potřebnou infrastrukturu.

V tabulce č. 2.3 jsou údaje o zahraničním obchodu a přílivu zahraničních investic, které se vztahují k oblastem, ve kterých se nacházejí zvláštní ekonomické zóny. Právě tyto zóny mají převážný podíl na výši těchto ekonomických ukazatelů daných oblastí. Z této tabulky vyplývá, že nejpřitažlivějším místem pro zahraniční investory je provincie Guangdong, protože na jejím území existují hned tři zvláštní ekonomické zóny. Naopak nejméně lukrativní zónou je provincie Hainan. Je to zapříčiněno pravděpodobně tím, že investoři dávají přednost kontinuální Číně před její ostrovní částí.

Tabulka č. 2.3: Zahraniční obchod a příliv zahraničních investic v roce 2006 ve vybraných oblastech východní Číny (mld. USD)

Oblast (zvláštní ekonomická zóna)	Zahraniční obchod			Zahraniční investice
	Vývoz z regionu	Dovoz do regionu	Obrat	
Šanghaj (Pudong)	113,6	113,9	227,5	7,1
Fujian (Xiamen)	41,3	21,4	62,7	3,2
Guangdong (Shantou, Shenzhen, Zhuhai)	302,0	225,3	527,3	14,5
Hainan (Hainan)	1,4	1,5	2,9	0,8

Zdroj: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=27318>, vlastní úprava.

Západnější části ČLR však silně zaostávají v ekonomickém vývoji za přímořskými oblastmi své země, jak je také patrné z tabulky č. 2.4. Nejhorší je na tom autonomní oblast Xizang (Tibet), zejména kvůli dopravní nedostupnosti a nízké hustotě zalidnění. Zahraniční firmy raději postaví své výrobní haly ve velkých městech v pohraničí autonomní oblasti Xinjiang, která sousedí se státy, jako je např. Rusko, Kazachstán, Pákistán a Indie. Je zde o něco lepší dopravní síť a lepší předpoklady pro odbyt do sousedních států.

Tabulka č. 2.4: Zahraniční obchod a příliv zahraničních investic v roce 2006 ve vybraných oblastech západní Číny (mld. USD)

Oblast	Zahraniční obchod			Zahraniční investice
	Vývoz z regionu	Dovoz do regionu	Obrat	
Xinjiang	7,14	1,96	9,10	0,10
Xizang	0,22	0,11	0,33	0,04
Qinghai	0,53	0,12	0,65	0,38

Zdroj: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=27318>, vlastní úprava.

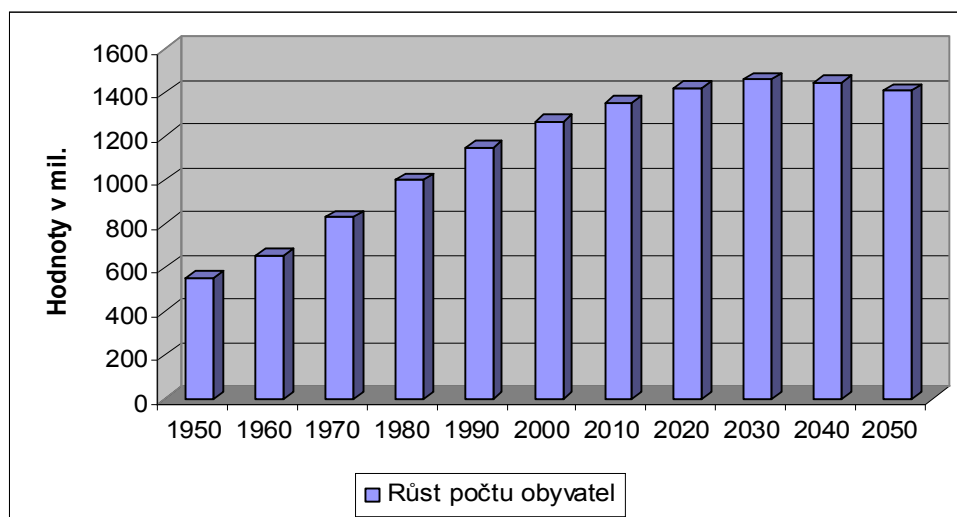
2.1.3 Politika jednoho dítěte

Velkým problémem čínské ekonomiky je výrazné stárnutí obyvatelstva ČLR, protože kvůli narůstajícímu počtu starších osob dochází k stále většímu zatížení sociálního systému státu. Jedná se o důsledek *politiky jednoho dítěte*, která je uskutečňována již od 70. let 20. století. Jejím cílem je stabilizovat růst počtu obyvatel ČLR. Tato politika stanovuje, že počet dětí v rodině nesmí přesáhnout číslo jedna. Některým párům žijícím na venkově se povoluje, aby měli ještě jedno dítě, pokud se jim jako první narodilo děvče. Narození jednoho dítěte se tedy obejde bez poplatků, za to druhé už ale rodiče musí platit. Jelikož jsou lidé na venkově zpravidla chudí a nemají mnohdy peníze ani na zajištění běžného chodu domácnosti, natož platit úřadům poplatek za další narozené dítě, stává se, že je jim zabaven veškerý majetek i dobytek, tedy jediný zdroj obživy.

Politika jednoho dítěte sice částečně snížila porodnost, ale zároveň přinesla obrovské sociální a další problémy narozeným dívkám, které nejsou (zejména na venkově) považovány za plnohodnotnou pracovní sílu. Přestože počet čínských obyvatel i nadále roste, jak také ukazuje graf č. 2.1, snížení porodnosti a zlepšení výživy spolu se zlepšením zdravotní péče znamená změnu věkové struktury ve prospěch starších ročníků. Z tohoto důvodu je

ekonomický růst nutností, čehož si je čínská vláda dobře vědoma. Za posledních pár let došlo k rozšíření sociálního systému (starobní důchody, zdravotní péče, dávky v nezaměstnanosti apod.), který však platí pouze pro městské obyvatelstvo.

Graf č. 2.1: Vývoj počtu obyvatel ČLR v letech 1950 – 2050

Zdroj: <http://esa.un.org/unpp/p2k0data.asp>, vlastní úprava.

Z grafu č. 2.1 je patrné, že během 60. až 80. let 20. století došlo k nejprudšímu nárůstu počtu obyvatel Číny. Právě to byl hlavní důvod zavedení politiky jednoho dítěte, která dovoluje manželům mít jen jedno dítě. Od 90. let 20. století se tempo růstu počtu čínských obyvatel začalo pozvolna zmírňovat, ale i přesto se počet Číňanů každým rokem zvyšuje. Zlom by měl nastat kolem roku 2030, kdy by účinky této politiky měly mít za následek mírné snižování počtu obyvatel Číny.

2.2 Hospodářský vývoj Číny od 90. let 20. století až do současnosti

V průběhu reformního úsilí dochází ke značným posunům ve struktuře čínské ekonomiky. Při srovnání roku 2006 s rokem 2005 se podíl primárního sektoru na tvorbě HDP snížil, v roce 2006 činil 11,8 %. Naopak podíl sekundárního sektoru se zvýšil na 48,7 % a podíl terciárního sektoru nepatrně klesl na 39,5 %. Sekundární sektor roste nejrychleji, v roce 2006 se zvýšil o 12,5 % a růst terciárního sektoru mírně zpomalil.¹⁵

¹⁵ Zdroj: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>

Hospodářské výsledky Číny ukazují, že v ČLR dochází i nadále k velmi dynamickému vývoji i při realizaci úsporných opatření zejména ve spotřebě energie a surovin, což souvisí také s celkovou restrukturalizací a modernizací průmyslu. Jsou uskutečňovány další kroky k tržnímu hospodářství a přijímají se i některé legislativní předpisy pro zlepšení právního prostředí, např. změny v zákoně o dani z příjmů právnických osob, v zákoně o pracovní smlouvě, v antimonopolním zákoně a v majetkovém zákoně. Čína pokračuje ve své politice otevírání se světu.

Kvůli závazkům, které souvisí se členstvím ve WTO, Čína snížila cla a odstranila část překážek obchodu. Na druhou stranu je třeba říct, že některá opatření nebyla dostatečná. Reforma státních podniků postupuje poměrně pomalu, závazky vůči WTO nebyly všechny splněny a Čína navíc své ústupky stále více kompenzuje mimotarifními opatřeními bránící exportu do ČLR. Mezi další problémy patří omezená domácí poptávka, nesoulad nabídky s poptávkou na trhu (zejména pokud jde o energii a dopravu), hospodářská korupce, nehody v průmyslových zařízeních a s tím spojené pracovní úrazy¹⁶.

2.2.1 Základní makroekonomické ukazatele

Díky reformám čínské ekonomiky, které probíhají od 80. let 20. století, je dosahováno impozantního **tempa růstu HDP**. Od roku 1992, kdy tempo růstu dosáhlo rekordních 14,2 %, sice docházelo k jeho poklesu až do roku 1999, kdy se zastavilo na úrovni 7,1 %, ale v novém tisíciletí již hodnota tempa růstu opět mírně stoupá a v roce 2006 dosáhla úrovně 11,1 % (podrobněji v tabulce č. 2.5). Podle čínského národního statistického úřadu dosahuje růst HDP desetinásobku růstu HDP oproti roku 1978.¹⁷

Tabulka č. 2.5: Růst HDP v Číně v letech 1991 – 2006 (%)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Růst HDP	9,2	14,2	13,5	12,6	10,5	9,6	8,8	7,8
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Růst HDP	7,1	8,0	8,3	9,1	10,0	10,1	9,9	11,1

Zdroj: <http://www.chinability.com/GDP.htm>, vlastní úprava.

¹⁶ Příkladem mohou být čínské uhelné doly, ve kterých dochází k častým závalům kvůli špatným bezpečnostním podmínkám.

¹⁷ Zdroj: FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Hospodářská politika vybraných zemí (1. díl)*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2006, s. 95.

Souvisejícím ukazatelem k růstu HDP je ukazatel **HDP/obyv.**, který v ČLR dlouhodobě dosahuje nízkých hodnot. HDP/obyv. dosáhl v roce 2005 výše 1 743 USD. Z tabulky č. 2.6 je patrné, že HDP/obyv. Číny každým rokem stoupá, například již zmíněné HDP/obyv. z roku 2005 stoupl v porovnání s HDP/obyv. předcházejícího roku o 473 USD. V roce 2005 byla Čína čtvrtou největší ekonomikou světa na základě výše svého nominálního HDP. Nicméně pokud se vezme v úvahu výše jejího HDP/obyv. v jednotlivých letech, tak se Čína stále řadí mezi rozvojové země. Čínská vláda však chce tento stav změnit a vytyčila si za cíl zvýšit HDP/obyv. do roku 2020 na 3 000 USD.¹⁸

Tabulka č. 2.6: HDP/obyv. Číny v letech 2002 – 2006 (USD)

	2002	2003	2004	2005	2006
HDP/obyv.	963	1 061	1 270	1 743	2 040*

* Odhad

Zdroj: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>, vlastní úprava.

Dalším důležitým ukazatelem je **míra nezaměstnanosti**. Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých sektorech čínské ekonomiky kopíruje vývoj jednotlivých sektorů na tvorbě HDP. Počet nezaměstnaných osob, stejně jako úroveň HDP, dosahuje v jednotlivých regionech rozdílných hodnot. Tradičně nejnížší míra nezaměstnanosti se vyskytuje ve velkých městech, jako jsou Peking nebo Šanghaj. Naopak nejvyšší míra nezaměstnanosti je v regionech na severovýchodě země a ve vnitrozemí. Ve venkovských oblastech je odhadováno více než 100 mil. lidí bez práce, ve městech je zatím nezaměstnanost nízká.¹⁹ V budoucnu se však počítá s tím, že i nezaměstnanost ve městech poroste v důsledku propouštění z neefektivních státních podniků.²⁰ Vývoj míry nezaměstnanosti v Číně uvádí následující tabulka č. 2.7. Je z ní patrné, že míra nezaměstnanosti dosahuje relativně konstantních hodnot a nedochází tedy zatím k významným odchylkám.

¹⁸ Zdroj: FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Hospodářská politika vybraných zemí (1. díl)*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2006, s. 96.

¹⁹ Zdroj: KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 271.

²⁰ Zdroj: KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 271.

Tabulka č. 2.7: Nezaměstnanost v Číně v letech 2002 – 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Míra nezaměstnanosti ve městech (%)	4,0	4,3	4,2	4,2	4,1
Nezaměstnanost ve městech (mil. obyv.)*	52,0	55,9	54,6	54,6	53,3

* Vlastní výpočty

Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/>, vlastní úprava.

Další otevírání čínského trhu zahraniční konkurenci pravděpodobně zvýší tlak na odstranění přetrvávající přezaměstnanosti. Důsledkem toho může dojít k vyvolání velkých sociálních problémů, na jejichž řešení zatím ČLR není připravena po stránce ekonomické (nedostatek finančních zdrojů státu na krytí sociálních výdajů) ani po stránce technické či legislativní. Čínská vláda zatím nenašla dostatek odvahy na restrukturalizaci neefektivních výrobních státních podniků, protože tato nepopulární opatření se lépe provádějí při vyšších tempích růstu.

Čtvrtým významným makroekonomickým ukazatelem je **míra inflace**. I přestože je v současné době čínská ekonomika velice úspěšná, nebylo tomu tak vždy. V polovině 90. let 20. století došlo k přehřátí čínské ekonomiky a následné akceleraci inflace, která v roce 1994 dosáhla výše 24,2 %. Příčinou tohoto skoku byla nadměrná agregátní poptávka na čínském trhu vyvolaná nadměrnou domácí spotřebou obyvatelstva způsobenou rychlým růstem mezd převyšujícím růst produktivity práce. Svůj podíl na rostoucí inflaci také měl obrovský nárůst domácích i zahraničních investic. Jednou z příčin vysoké inflace byla také monetární expanze zaměřená na podporu ekonomického růstu.

Koncem 90. let 20. století se Čína potýkala s opačným problémem – deflací, v jejímž důsledku poklesly ceny výrobků o 1 – 1,5 %. Hlavní příčinou této situace byla nadměrná výroba ve státních podnicích (oblast textilu, obuvi a hraček) v souvislosti s tehdejší přípravou vstupu Číny do WTO, který se uskutečnil v roce 2001. Deflace se poté ještě jednou vrátila v roce 2002, ale od té doby už nikoliv. V současnosti se míru inflace daří držet na nízké úrovni, jak také dokazuje tabulka č. 2.8.

Tabulka č. 2.8: Míra inflace v Číně v letech 1991 – 2006 (%)

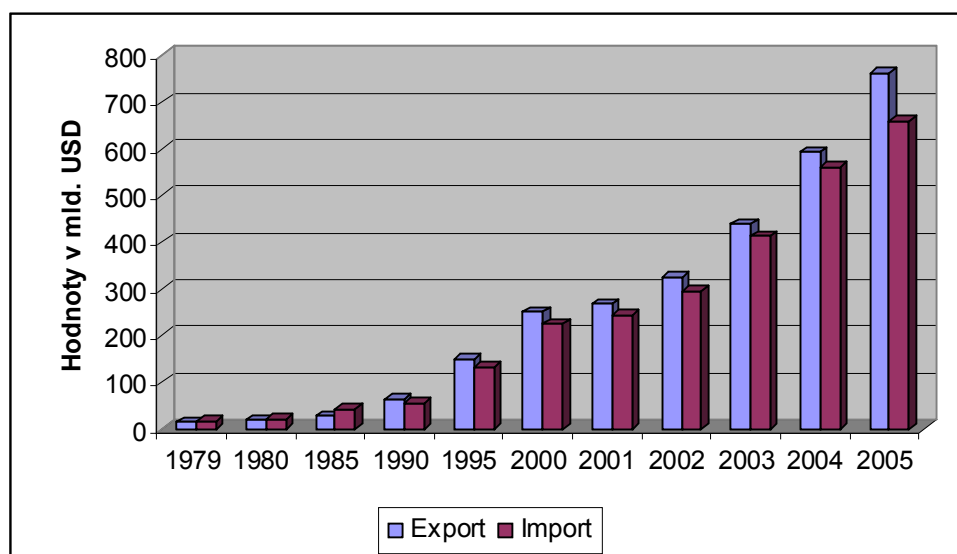
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Míra inflace	3,5	6,3	14,6	24,2	16,9	8,3	2,8	-0,8
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Míra inflace	-1,4	0,4	0,7	-0,8	1,2	3,9	1,8	1,5

Zdroj: KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 271, <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>, vlastní úprava.

Posledním makroekonomickým ukazatelem, který bude v této kapitole analyzován, je **obchodní bilance**. Zahraniční obchod je v Číně považován za hlavní motor ekonomického růstu. Čína se díky svému exportu řadí mezi největší obchodní velmoci na světě.

Vývoj čínského vývozu a dovozu zaznamenal rapidní růst od 90. let 20. století počínaje rokem 1995. Bylo to zapříčiněno zejména účinky reformních kroků, díky kterým se Čína začala mnohem více otevírat okolnímu světu. Vývoj zahraničního obchodu ČLR od roku 1979 znázorňuje graf č. 2.2.

Graf č. 2.2: Vývoj zahraničního obchodu ČLR v letech 1979 – 2005

Zdroj: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/rl33534.pdf>, vlastní úprava.

Růst zahraničního obchodu a vysoké kladné saldo běžného účtu platební bilance představuje silnou stránku čínské ekonomiky. Vývoj obchodní bilance jako významné části běžného účtu platební bilance Číny od roku 2002 do roku 2006 je zaznamenán v následující tabulce č. 2.9.

Tabulka č. 2.9: Vývoj obchodní bilance ČLR v letech 2002 – 2006 (mld. USD)

	2002	2003	2004	2005	2006
Export	325,6	438,4	593,4	762,0	969,1
Import	295,2	412,8	561,4	660,1	791,6
Obrat	620,8	851,2	1 154,8	1 422,1	1 760,7
Saldo	30,4	25,6	32,0	101,9	177,5

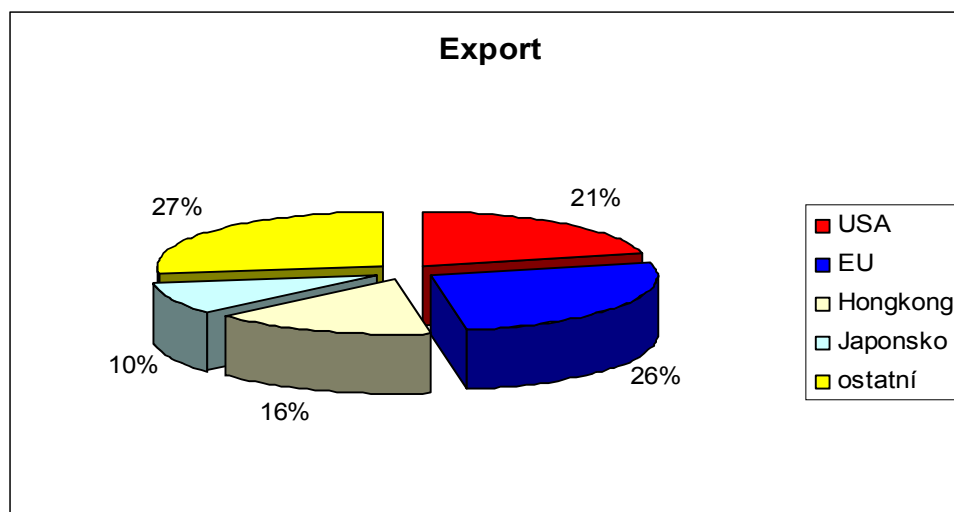
Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>, vlastní úprava.

Obrat zahraničního obchodu ČLR v roce 2006 se zvýšil na 1 760,7 mld. USD. Vývoz vzrostl na 969,1 mld. USD a dovoz na 791,6 mld. USD. Vývoz zaznamenal růst o 27,2 % a dovoz o 20 %. Vývoz byl větší o 177,5 mld. USD než dovoz.

Největším obchodním partnerem Číny v roce 2006 byla EU s obratem 341,8 mld. USD a deficitem v neprospěch EU 172 mld. USD. Dále to bylo USA s obratem 262,7 mld. USD a Japonsko s výší obratu 207,4 mld. USD.²¹

Mezi největší odběratele čínského zboží v roce 2006 patřila EU (256,9 mld. USD), USA (203,5 mld. USD), Hongkong (155,4 mld. USD) a Japonsko (91,6 mld. USD). V grafu č. 2.3 je znázorněno procentuální rozložení čínského exportu do těchto zemí v témže roce.

Graf č. 2.3: Teritoriální struktura čínského exportu v roce 2006 (%)

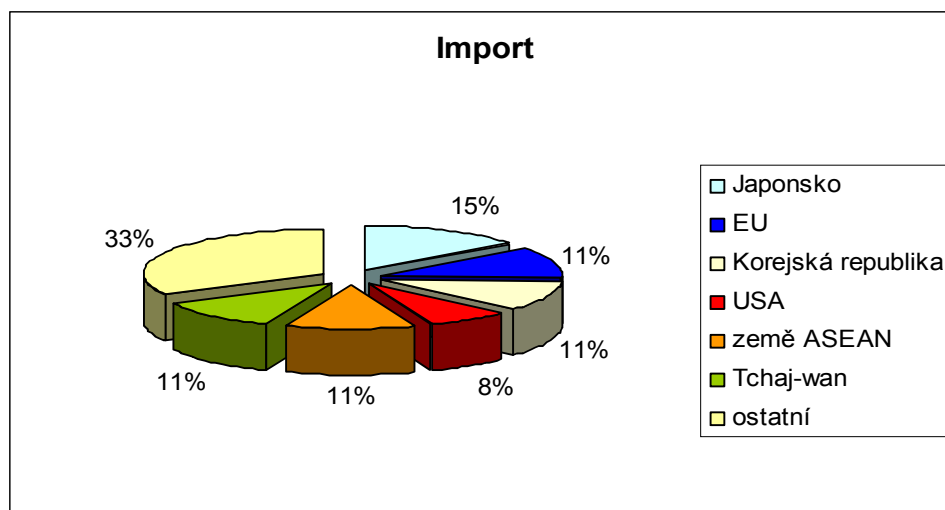

Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>, vlastní výpočty, vlastní úprava.

²¹ Zdroj: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>

Mezi největší dodavatele zboží do Číny v roce 2006 se řadilo Japonsko (115,7 mld. USD), Korejská republika (89,8 mld. USD), EU (84,9 mld. USD) a až na 6. místě USA (59,2 mld. USA). Podíl států na čínském importu v roce 2006 je znázorněn v grafu č. 2.4.

Graf č. 2.4: Teritoriální struktura čínského importu v roce 2006 (%)

Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>, vlastní výpočty, vlastní úprava.

V hlavních vývozních položkách převažovaly přepravní zařízení, telekomunikační zařízení, zařízení na zaznamenávání a reprodukci zvuku, elektrické stroje, oděvy a oděvní doplňky, textilní příze a vlákna. Důležitými dovozními komoditami byly přepravní zařízení, elektrické stroje, zařízení a jejich části, odborné, vědecké a měřicí nástroje a přístroje, kancelářské přístroje a přístroje na automatické zpracovávání dat, ropa a organické chemikálie.

2.3 Členství Číny v mezinárodních organizacích

Čína má velký zájem na tom, aby byla součástí různých mezinárodních organizací, protože jí to přináší další možnosti, jak si lépe upevňovat pozici ve světové ekonomice. ČLR je v současnosti členem řady mezinárodních organizací, mezi které patří např. Organizace asijsko-tichomořské hospodářské spolupráce (APEC), Rada bezpečnosti OSN, Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), Světová banka (WB), Mezinárodní měnový fond (IMF), Mezinárodní organizace práce (ILO), Mezinárodní námořní organizace (IMO), Mezinárodní agentura pro atomovou energii (IAEA), Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (IFAD), Světová zdravotnická organizace (WHO) a další.

Největším úspěchem pro ČLR byl bezesporu vstup do Světové obchodní organizace (WTO) dne 11. prosince 2001. Jednání o přistoupení Číny k ještě tehdejší Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT) probíhala již od roku 1986. V roce 1989 však došlo k jejich přerušení kvůli násilnému potlačení studentských demonstrací v Pekingu. Jednání opět pokračovala až od roku 1994. V roce 1997 jednání o vstupu pokračovala již s WTO. Aby se Čína stala členem, liberalizovala svůj obchod, snížila některá dovozní cla a více se otevírala dovozu zahraničních výrobků. A k čemu se Čína konkrétně zavázala? V problematice podílu zahraniční účasti v čínských firmách ČLR slíbila, že během přechodných období se bude podíl v rukou zahraničních vlastníků zvyšovat. Například v oblasti telekomunikací bylo dohodnuto, že podíl zahraničních investic se rok po vstupu do WTO může zvýšit z 25 % na 35 %. Po třech letech mělo být umožněno vlastnictví ve výši 49 %. Až pět let po vstupu Číny do WTO měla být všechna omezení zrušena. Podobné podmínky (žádná omezení od roku 2006) byla vyjednána i pro obchod a distribuci. Nejpozději od začátku roku 2007 mělo být umožněno zahraničním bankám poskytovat služby všem čínským klientům bez jakéhokoliv omezení. Také u tarifních překážek obchodu se zbožím mělo docházet ke stejnému pozvolnému uvolňování²². Jenže, Čína sice začala plnit většinu svých závazků, některá přijatá opatření však nebyla dostatečná. Navíc dochází k tomu, že své ústupky si ČLR začíná kompenzovat mimotarifními opatřeními bránící dovozu.

Čínská vláda se rozhodla vstoupit do WTO, protože si uvědomila, že jediný způsob, jak dohnat vyspělé ekonomiky a již za nimi nezaostávat, je spolupráce s ostatními zeměmi v rámci členství v mezinárodních organizacích. Vstupem do WTO se ČLR zvýšily exportní možnosti do zemí WTO. Na druhou stranu však členství v této organizaci přináší řadu úskalí. Liberalizace ekonomického prostředí, kvůli kterému bude docházet k restrukturalizaci státních podniků, zvýší nezaměstnanost v Číně. Další problematickou oblastí, která bude zasažena zahraniční konkurencí, bude venkov. Venkovští rolníci, jejichž životní úroveň je mnohem horší, než jaká je ve městech, budou jen těžce moct konkurovat na trhu zemědělských výrobků, který se otevírá zahraničním dovozům. Tato skutečnost může ještě více zhoršit rozdíl mezi venkovem a městem.

---

²² Čína se zavázala, že do roku 2010 sníží průměrné celní zatížení u zemědělských produktů na 15 % (v roce 2007 dosáhlo průměrné dovozní clo 15,2 %), u průmyslových výrobků na 8,9 % (v roce 2007 bylo průměrné dovozní clo 8,95 %). Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>

Je sice pravdou, že úspěšné dokončení jednání o vstupu bylo pro Čínu symbolickým vrcholem při zapojování do celosvětového hospodářského systému, ale rozhodně jí to nepřináší jen samé výhody. Časem se ukáže, jak se ČLR dokáže vyrovnat právě s těmito negativními důsledky plynoucími ze členství ve WTO.

2.4 Shrnutí

Mezi příčiny rychlého ekonomického růstu ČLR v uplynulých osmnácti letech patří zejména vhodně zvolená strategie reform, která navazovala na kulturní, historické a etické tradice Číny. Úspěšné bylo hlavně využití existujících vstupních podmínek, které byly všeobecně příznivé pro rychlý ekonomický vývoj ČLR. Čínský přístup k reformám byl vzhledem ke vstupním podmínkám správný. Na druhou stranu nelze jednoznačně říci, že byl optimální, neboť nepochybně některé z ukazatelů mohly dosáhnout lepších výsledků.²³ Vedlejším účinkem těchto reform se stalo narůstání rozdílů mezi chudými a bohatými, městy a venkovem a přímořskými a vnitrozemskými provinciemi. I přes snahu vlády o zlepšení životní úrovně občanů jsou stále viditelnější projevy sociální nespokojenosti. Jde převážně o venkov, kde se často objevují střety obyvatel s lokálními vládními úředníky, kteří překračují a zneužívají svých pravomocí.

Čína je dnes významnou součástí světové ekonomiky. Na jedné straně získává prospěch ze společné prosperity světové ekonomiky, na straně druhé svým rychlým ekonomickým růstem a stoupající spotřebou v ČLR sama přispívá ke světové ekonomické prosperitě. Čína představuje obrovský trh, ve kterém najdete velké množství pracovních příležitostí. Nabízí rovněž poměrně příznivé podmínky pro alokaci světových zdrojů. Nesmí se však opomenout, že i nadále Čína zůstává rozvojovou zemí, kde přibližně 80 mil. lidí žije na hranici chudoby.²⁴

Důvodem provádění ekonomických reform byla mimo jiné také snaha o zapojení do WTO. Toto čínské úsilí se setkalo s kladnou odezvou u členských zemí WTO, které v čínském trhu uviděly obrovské odbytiště pro své výrobky. Jednání o přistoupení probíhala

---

²³ Zdroj: CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika – základní rysy a tendence vývoje*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006, s. 219.

²⁴ Zdroj: CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika – základní rysy a tendence vývoje*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006, s. 220.

již od roku 1986 a v roce 2001 byla úspěšně dokončena. To samozřejmě vytváří tlaky na další liberalizaci čínské ekonomiky.

Tomu, aby jinak velmi úspěšně se rozvíjející ČLR hrála výraznější roli ve světové ekonomice, však brání několik skutečností. Jedná se o několik nevyřešených územních sporů se svými sousedy a od roku 1949 stále trvající politická roztržka s Tchaj-wanem, který se snaží o samostatnost. Proto je Čína přes pokračující ekonomickou integraci do světového hospodářství na poli politickém stále osamocena. Překonání politické izolace a demokratizace ČLR je základní podmínkou toho, aby se za několik desítek let stala skutečnou ekonomickou velmocí světa.

3 Obchodní a hospodářské vztahy Číny s Evropskou unií

Jak již bylo zmíněno v předcházející kapitole, ČLR je zemí s obrovským ekonomickým růstem a potenciálem, jejíž pozice na úrovni světové ekonomiky bude i v budoucnosti značně sílit. Pokud se situace bude i nadále vyvíjet ve prospěch Číny a pokud se jí podaří vypořádat se s aktuálními problémy bez větší újmy, odhadují odborníci dobu, za kterou by se mohla stát skutečnou supervelmocí, na 50 až 100 let. Proto budí zájem celého světa. Zahraniční firmy zde směřují svůj značný kapitál s vidinou velkých zisků. Čínský trh se neustále rozrůstá velkou rychlostí, díky čemuž se objevují stále nové příležitosti pro investice. Také proto se ČLR nevyhnula pozornosti ani EU. Ta se stala pro Čínu významným partnerem. Společně budují vzájemnou spolupráci již řadu let jak na úrovni ekonomické, tak i politické. Obchodování s tak velkým gigantem, jak bývá označován čínský stát, však nepřináší pouze samá pozitiva, ale také negativa. Právě ta se stále častěji objevují na půdě orgánů EU, které je musí řešit. Jedná se zejména o dovozy čínského textilu, obuvi, zdraví ohrožujících hraček apod., které přináší mnoho problémů, ovšem i nebezpečí, a vyvolávají řadu otázek. EU nebere tyto skutečnosti na lehkou váhu a snaží se činit patřičné kroky k jejich nápravě.

Obchodní a hospodářské vztahy mezi EU a Čínou do určité míry zhoršuje také názor EU, která tvrdí, že ČLR není tržní ekonomikou.²⁵ Čína totiž nezajišťuje, aby měly všechny podniky na trhu stejné podmínky, a navíc čínská vláda značně zasahuje do chodu ekonomiky. Výhrady EU jsou také k vývozu a limitům cen surovin, podmínkám při konkurzním řízení a ochraně duševního vlastnictví. S tím souvisí neochota EU udělit Číně status tržní ekonomiky MES²⁶, a to i přes zjevnou snahu čínských politiků o zlepšení situace v zavádění pravidel WTO do praxe.

ČLR při svém přijetí do WTO souhlasila, že k udělení MES dojde po patnácti letech, tedy kolem roku 2015. Získáním MES by Čína dosáhla silnější pozice při mezinárodních sporech ohledně dumpingu, a proto existuje určitá taktika ČLR vznést požadavek na udělení MES v dřívějším termínu a opakovat své urgency.

---

²⁵ Zdroj: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/na-nen-podle-eu-trn-ekonomikou>

²⁶ Jde o zkratku anglického označení *Market Economy Status*.

Regulací vzájemného zahraničního obchodu mezi EU a Čínou se zabývá jediná významnější bilaterální dohoda, která byla mezi Čínou a Společenstvím oficiálně uzavřena v roce 1978. Tato *Dohoda o vzájemném obchodu a spolupráci mezi EU a ČLR* již byla od té doby pouze prodlužována, naposledy v roce 2002. Byla uzavřena za účelem podpory vzájemného obchodu a rozvíjení hospodářské a technické spolupráce mezi oběma stranami zejména v oblasti průmyslu, zemědělství, vědy a techniky, energie, dopravy, ochrany životního prostředí a spolupráce se třetími zeměmi. Cílem této dohody je napomáhat k rozvoji čínské ekonomiky i ekonomiky EU a ke zvyšování životní úrovně na obou stranách. Důležitou bilaterální dohodou byla také dohoda o přistoupení ČLR do WTO, kterou Čína podepsala s EU v roce 2000.

Vzájemný zahraniční obchod mezi EU a ČLR ovlivňuje skutečnost, že EU řadí Čínu mezi skupinu méně rozvinutých zemí, se kterými EU obchoduje na základě tzv. Všeobecného systému preferencí (GSP²⁷). Jeho prostřednictvím jsou na vybrané výrobky uplatňována snížená cla, nebo jsou dané výrobky od cla úplně osvobozeny (např. vybrané průmyslové výrobky a polotovary, vybrané zemědělské a potravinářské zboží, textilní výrobky však do této skupiny nepatří).

3.1 Zahraniční obchod mezi Čínou a EU

Oficiální vztahy mezi Společenstvím a ČLR byly zahájeny již zmíněnou dohodou o vzájemném obchodu a spolupráci z roku 1978. Prvotní důraz byl kladen na podporu vzájemné obchodní výměny. Od roku 1978, kdy se Čína začala pomalu otevírat světu, zaznamenala obchodní výměna mezi Evropským hospodářským společenstvím (později EU) a ČLR téměř geometrický nárůst. V roce 2004 byl objem zahraničního obchodu 45krát větší než v roce 1978.²⁸

V následující tabulce č. 3.1 je znázorněn vývoj zahraničního obchodu mezi EU a Čínou v období let 2002 – 2006.

---

²⁷ Jde o zkratku anglického označení *Generalized System of Preferences*.

²⁸ Zdroj: <http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/analyza/evropsko-nsk-vztahy-stle-mn-konfliktn-partnerstv>

Tabulka č. 3.1: Vývoj zahraničního obchodu EU vůči Číně v letech 2002 – 2006 (mld. USD)

	2002	2003	2004	2005	2006
Export	46,7	55,2	64,6	69,2	84,9
Import	120,1	141,2	170,8	212,3	256,9
Obrat	166,8	196,4	235,4	281,5	341,8
Saldo	-73,4	-86,0	-106,2	-143,1	-172,0

Zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf, vlastní výpočty, vlastní úprava.

Tabulka č. 3.1 dokazuje, že zahraniční obchod mezi EU a ČLR skutečně narůstá, problémem však je zvyšující se deficit obchodní bilance v neprospěch EU. Jeho příčinou je poměrně vysoká míra protekcionismu čínského trhu (zejména množství importních bariér), omezení investičního prostředí a méně stabilní podnikatelské prostředí.

Tabulka č. 3.2: Zahraniční obchod mezi EU a Čínou v roce 2006 (mld. USD)

	Export	Import	Obrat	Saldo
Německo	37,9	40,3	78,2	-2,4
Nizozemsko	3,7	30,8	34,5	-27,1
Velká Británie	6,5	24,2	30,7	-17,7
Francie	11,3	13,9	25,2	-2,6
ostatní členské státy	25,5	147,7	173,2	-122,2
EU-25	84,9	256,9	341,8	-172,0

Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>, vlastní výpočty, vlastní úprava.

Zahraniční obchod mezi EU a Čínou v roce 2006 přibližuje tabulka č. 3.2. V ní jsou uvedeny čtyři členské státy EU, se kterými Čína v daném roce nejvíce obchodovala. Na prvním místě se umístilo Německo, jehož zahraniční obchod s Čínou dosahoval více než dvojnásobné výše v porovnání s Nizozemskem (2. místo). Třetí a čtvrté místo pak patřilo Velké Británii a Francii. Hodnota vzájemného obchodu mezi EU a Čínou dosahovala v roce 2006 výše 341,8 mld. USD (nárůst o 21,4 % oproti roku 2005), což činilo z EU největšího obchodního partnera Číny, a z Číny druhého největšího obchodního partnera EU. Export z EU do ČLR činil 84,9 mld. USD (nárůst o 22,7 % oproti roku 2005). Naopak Čína do EU vyvezla zboží v hodnotě 256,9 mld. USD (nárůst o 21 % oproti roku 2005). Výsledkem zahraničního obchodu mezi oběma stranami byl schodek ve výši 172 mld. USD v neprospěch EU. Mezi nejčastější komodity vzájemného obchodu patří textil, zemědělské výrobky, elektrotechnika, ale také hi-tech výrobky (např. počítače a telekomunikační zařízení).

3.1.1 Zahraniční obchod České republiky s Čínou

Obchodní a diplomatické vztahy mezi Českou republikou (ČR) a ČLR fungují již od roku 1949. Čína je považována za jednoho z nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR v Asii. Těžištěm současných vztahů v hospodářské oblasti je vzájemný obchod, který se ovšem nevyvíjí pro českou stranu příznivě. I širší českého exportního sortimentu vyváženého do ČLR není výrazná. Spektrum čínských výrobků, který se objevuje na trhu ČR, je výrazně širší. Mezi nejvýznamnější položky patří oděvy, obuv, hračky a elektronika. Naproti tomu mezi české výrobky, které nacházejí uplatnění na čínském trhu, patří pouze strojírenské a chemické výrobky, ostatní mají jen okrajový význam. Je nutno také zmínit, že vstup českého zboží na čínský trh je omezován velkým množstvím administrativních ochranných opatření, ale pro čínské podnikatele je vstup na trh ČR mnohem snazší.

V následující tabulce č. 3.3 je znázorněn vývoj zahraničního obchodu mezi ČR a Čínou v období let 2002 - 2006.

Tabulka č. 3.3: Vývoj českého zahraničního obchodu vůči Číně v letech 2002 – 2006 (mld. USD)

	2002	2003	2004	2005	2006
Export	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
Import	1,9	2,6	3,5	3,9	5,7
Obrat	2,0	2,8	3,8	4,2	6,1
Saldo	-1,8	-2,4	-3,2	-3,6	-5,3

Zdroj: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>, vlastní úprava.

ČLR představuje obrovský trh s nemalými příležitostmi, a proto je třeba zesílit snahy o získání přístupu do těch odvětví, které mohou být v budoucnu pro české exportéry perspektivní. Značné uplatnění na čínském trhu najdou vždy výrobky, které jsou vysoce sofistikované, a těžko kopírovatelné hi-tech technologie. Lukrativní oblastí by pro české firmy mohla být např. oblast automobilového průmyslu, který patří v Číně mezi nejrychleji se rozvíjející obory; letecký průmysl, což je příležitost pro výrobce speciálních obráběcích strojů; železniční doprava, kde je zapotřebí modernizovat zastaralý park lokomotiv a vagónů; dlouhodobě perspektivní je také trh se stavebními stroji hlavně v oblasti infrastruktury; oblast energetiky, protože ČLR zatěžuje každým rokem stále větší energetická náročnost; oblast

ekologie, neboť stav znečištění životního prostředí se v posledních letech stále zhoršuje. Své uplatnění by zde mohly najít i výrobky chemického a farmaceutického průmyslu.

Budoucnost ukáže, jak moc a zda vůbec dokáží české podniky využít příležitosti otevírajícího se čínského trhu a jestli obstojí v tvrdé konkurenci.

3.2 Problematika dovozu nebezpečných výrobků z Číny do EU

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, vzájemný obchod mezi EU a ČLR je spjat s řadou problémů, které do určité míry ovlivňují hospodářské a obchodní vztahy mezi oběma stranami. V následujícím textu bude tato problematika přiblížena.

Závažným problémem ve vztahu EU a Číny je problematika dováženého nebezpečného čínského zboží do členských států EU. Čína zaplavuje svět textilem, obuví, elektronikou, hračkami, nábytkem a jinými druhy převážně spotřebního zboží. Nemalá část z nich však může ohrozit zdraví či dokonce život člověka. Zahraniční obchod, který patří mezi hlavní motivy partnerství EU a ČLR, se tedy v některých aspektech zdá konfliktní.

Evropská komise v dubnu roku 2007 zveřejnila pravidelnou zprávu o zboží nebezpečném pro spotřebitele. Z ní vyplývá, že v roce 2006 bylo podáno oznámení na 924 dovážených výrobků, což je o 200 případů více než v předcházejícím roce.²⁹ Tato pravidelná zpráva systému RAPEX³⁰ o nebezpečném zboží pro rok 2006 ukazuje na skutečnost, že nejvíce nebezpečného zboží míří do EU právě z Číny. Jde o alarmující podíl, protože téměř polovina všech nahlášených případů se týká čínského dovozu. Komise kvůli tomu v roce 2006 posílila spolupráci s čínskými orgány podepsáním dohody o bezpečnosti dovážených výrobků.

Mezi čínskými výrobky, které jsou nebezpečné z hlediska zdraví nebo bezpečnosti pro spotřebitele, nejčastěji figurují hračky, elektrická zařízení a motorová vozidla. Pouze tyto tři

---

²⁹ Zdroj: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/mnozstvi-nebezpecneho-zbozi-v-eu-vzrostlo>

³⁰ RAPEX je označení systému, který zajišťuje rychlé šíření informací o vstupu nebezpečného zboží na evropské trhy. Účastní se ho 30 zemí, které o odhalení dovozu nebezpečného výrobku informují Evropskou komisi. Ta vzápětí danou informaci rozšíří mezi ostatní instituce, které vykonávají v jednotlivých zemích dohled nad bezpečností prodávaného zboží. Nebezpečné výrobky jsou poté okamžitě staženy z prodeje, nebo je jejich prodej výrazně omezen.

kategorie představují více než polovinu oznámení za rok 2006. Mezi další nebezpečné zboží patří např. zapalovače, kosmetika nebo lyžařská vázání.

Počet nahlášených případů nebezpečných výrobků v posledních letech výrazně narůstá. Zatímco v roce 2004 bylo takových oznámení podáno jen 388, v roce 2006 to byl již skoro dvojnásobek (924) a vše nasvědčuje tomu, že v roce 2007 tento počet výrazně překročil hranici tisícovky případů.³¹ Více než 60 % všech oznámení pochází ze zemí jako je Velká Británie, Německo, Španělsko, Řecko a Maďarsko. Důvodem pravděpodobně není úmyslný dovoz nebezpečného zboží právě na trhy těchto zemí, ale spíše to poukazuje na to, že některé státy systém RAPEX plně nevyužívají. Komise proto vyzvala země k posílení jejich účasti v systému. Jejich národní celní úřady a orgány, které dohlíží na bezpečnost výrobků na trhu, mají mezi sebou více a lépe spolupracovat. Posílená má být také spolupráce s třetími zeměmi.

EU si je vědoma toho, že se musí tato problematika co nejrychleji vyřešit, protože je ohrožováno zdraví jejích obyvatel. Vyzývá tedy Čínu, aby zaujala agresivnější postoj vůči jejím společnostem, které vyváží nebezpečné zboží do EU. Také upozorňuje čínské představitele na to, že je nezbytně nutné, aby dodržovali dohodu z roku 2006 o bezpečnosti dovážených výrobků. Čína není dosud schopna přesvědčivě naplňovat tuto dohodu, která požaduje, aby čínská vláda čtvrtletně podávala EU zprávu o tom, jak řeší upozornění ze strany EU o nebezpečných produktech, které ČLR vyvezla na její území. Vypracované zprávy totiž obsahují velice málo informací o provedeném vyšetřování.

Samotná reakce spotřebitelů není v této problematice překvapivá. Také z jejich strany se zvyšuje nedůvěra k čínským výrobkům. Ta vzrostla ještě více poté, když v Panamě v roce 2007 zemřelo 100 osob kvůli chybně uvedeným údajům o složení léčiv a v USA se objevily v potravě určené pro domácí zvířata jedovaté přísady, kvůli kterým bylo přiotráveno více než 15 000 psů a koček.³² Také v čínských zubních pastách byly nalezeny zdraví ohrožující látky. I přes tyto skutečnosti čínská vláda trvá na tom, že obavy o bezpečnost čínského zboží jsou v zahraničí přehnané.

---

³¹ Zdroj: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/mnozstvi-nebezpecneho-zbozi-v-eu-vzrostlo>

³² Zdroj: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/eu-vyzyva-cinu-aby-zakrocila-proti-nebezpecnym-vyrobkum>

Pokud se bude situace vyvíjet i nadále stejně a nedojde ke zlepšení, EU hrozí, že Číně zakáže dovoz některého spotřebního zboží. ČLR musí proto přesvědčit evropskou stranu, že její výrobky jsou bezpečné a zdravotně nezávadné, a k tomu slouží již zmíněné čtvrtletní zprávy o bezpečnosti výrobků. Čína se již nechala slyšet, že má v plánu reorganizovat kontroly bezpečnosti a zdravotní nezávadnosti svých výrobků. Je však otázkou, zda jde jen o pouhé sliby k zmírnění současné situace, anebo to Čína myslí skutečně vážně.

V následujících podkapitolách bude problematika dovozu některých čínských výrobků přiblížena na konkrétních příkladech. Půjde o problémové zboží, jejichž ceny dělají starosti evropským konkurujícím výrobcům, a o nebezpečné výrobky, které mohou určitým způsobem ohrožovat zdraví spotřebitele.

3.2.1 Problematika dovozu čínského textilu a obuvi

Trh EU je přeplněn množstvím dovážených čínských textilních výrobků a obuvi. Tato situace je neúnosná. Evropský textilní průmysl se za posledních pár let dostává do stále větších problémů. Nedokáže konkurovat levným oděvům a obuvi, které do EU míří právě z Číny. Mnohé evropské firmy krachují nebo k tomu nemají moc daleko.

Jen v roce 2005 nastal prudký nárůst dovozu z ČLR, který u jednotlivých položek textilu dosahoval řádově stovek procent, např. dovoz u triček vzrostl o 157 % a u svetrů či pánských kalhot dokonce o 400 %.³³ Bylo to způsobeno tím, že EU zrušila omezení na dovozy textilu, která podle WTO chránila výrobce v zemích EU před levnými dovozy z tzv. třetího světa. Po neúspěšných jednáních, kdy Čína připustila jen částečné omezení vývozu, se Evropská komise rozhodla, že toto opatření není dostatečné, a spolu s USA zavedla dodatečná ochranná cla.

Obdobná situace se současně odehrávala v případě rostoucího importu obuvi, ovšem v ještě vyšších hodnotách, např. u kožené obuvi byl nárůst v letech 2004 – 2005 o 450 %.³⁴ Evropská komise tedy i v tomto případě rozhodla v roce 2005 o zavedení cel.

---

³³ Zdroj: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/eu-se-dohodla-s-nou-na-omezeni-na-dovozu-textilu>

³⁴ Zdroj: FÜRST, Rudolf. Strategické partnerství EU – ČLR: Příležitost, skutečnost a eufemismus. *Mezinárodní vztahy*, leden 2007, roč. 42, č. 1/2007, s. 7 – 24.

Uvalení cel na import textilu a obuvi z ČLR dlouhodobě situaci zřejmě nevyřeší, protože většina firem v EU nedokáže konkurovat nízkým čínským cenám. Navíc čínští výrobci budou přesouvat svou výrobu do blízkých asijských zemí, pro které cla neplatí nebo budou své zboží exportovat přes třetí země.

Dopady na textilní a obuvnickou výrobu představují úbytek miliónů pracovních míst nejen v EU, ale i v jejích dodavatelských zemích. Zasahují i chudé země v Asii, Africe a Latinské Americe. Postihují třeba také výrobce unikátních a tradičních textilií, které jsou na trhu nahrazovány levnými čínskými napodobeninami.

Odborníci na tuto problematiku hledají řešení. Jsou si vědomi toho, že EU Číně nikdy nedokáže konkurovat v jejích nízkých cenách textilu a obuvi, a proto navrhuje, aby se např. textilní firmy začaly přeorientovávat na jiný typ výroby, který najde velké uplatnění v budoucnu. Mluví se třeba o přechodu na výrobu potahů na sedačky do aut apod. Některé evropské firmy tento krok již učinily a zachránilo je to. Problémem však je, že to vyžaduje značné finanční prostředky, které mnohé podniky opravdu nemají, a tak bude i nadále docházet k dalšímu uzavírání textilní výroby na evropském kontinentě.

3.2.2 Problematika dovozu čínských hraček

Objevit v obchodě hračku, která je jedovatá nebo může ublížit dítěti, je v poslední době snadnější, než by se zdálo. Takovými případy, které zasáhly EU i USA v roce 2007, byly např. autíčka Sarge s jedovatým olovnatým nátěrem nebo figurky Batmana, ze kterých upadávaly magnety.

Zřejmě nejhorším případem v roce 2007 byla společnost Fisher-Price, která patří do americké hračkářské skupiny Mattel³⁵. Ta musela po celém světě stáhnout zhruba 1,5 mil. autíček vyrobených v Číně.³⁶ Jejich barvy totiž mohly obsahovat příliš mnoho olova. Jiným problémem byly např. panenky Barbie, ze kterých se uvolňovaly magnetky, které mohly být

---

³⁵ Firma Mattel se proslavila především panenkou Barbie, modely aut Matchbox a dalšími hračkami.

³⁶ Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/mattel-stahuje-kvuli-olovu-v-barve-pres-milion-hracek-pdw-/zahranicni.asp?c=A070802_225231_zahranicni_miz

dětni spolknuty či vdechnuty, nebo další panenky, které obsahovaly opět olovo. Těch bylo stáhnuto kolem 21 mil. kusů.³⁷

Potíže hračkářského gigantu Mattel jen ostřeji ukázaly na problém, se kterým si neví nikdo rady. Kontroly všechny závadné hračky nemohou objevit. Odpovědnost leží nejen na výrobcí, který musí dodržovat všechny normy, ale zodpovědný za kvalitu hraček je také dovozce.

EU Čínu již varovala, že neučinili-li potřebné kroky vůči čínským výrobcům hraček, nebude se bránit zavádění přísnějších opatření, včetně úplného zákazu dovozu a prodeje konkrétních výrobků. Čínská vláda již sice zakázala používání olova při výrobě hraček, ale i tak to nezabránilo zvýšeným obavám ohledně bezpečnosti čínského zboží.

Velkým problémem je, že Čína je v současnosti největším výrobcem hraček na světě. Kvůli její levné pracovní síle se stala hlavním zázemím pro velké výrobce dětských hraček. Zprávy o problémech společnosti Mattel jsou patrně jen špičkou ledovce. Nepřiměřené pracovní podmínky v čínských továrnách a nedostatečný dohled nad kvalitou výroby jen prohlubují propad reputace firmy. Spotřebitelé si díky tomu již nemohou být jisti, zda reklamou silně propagované hračky jako Batman nebo panenka Barbie nejsou pro děti škodlivé.

3.2.3 Problematika nelegálního dovozu čínských potravin

Přísnější kritéria se mají týkat nejen dovozu hraček z Číny, ale také dovozu potravin z této země. EU chce takto chránit svůj trh před ilegálně dováženými potravinami z ČLR. V roce 2006 bylo objeveno např. několik ilegálních lodních nákladů drůbeže a ryb z Číny. V roce 2007 bylo v EU zveřejněno minimálně šest varování kvůli stejné záležitosti. Především kvůli obavám z ptačí chřipky, ale i kvůli neplnění dalších standardů se do EU v současné době žádná čínská drůbež dovážet nesmí. EU se snaží s ČLR zesílit spolupráci při výměně informací o zadržených nelegálních zásilkách a výsledcích jejich vyšetřování, o konkrétních mechanismech zajišťujících prevenci nelegálních zásilek a o elektronické

---

³⁷ Zdroj: http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/063-10176-255-09-37-911-20070906STO10167-2007-12-09-2007/default_cs.htm

certifikaci zboží. Certifikace by měla nejen zabránit nelegálnímu dovozu, ale také zrychlit celní procedury legálních zásilek.

3.3 Obchodní strategie EU ve vztahu k Číně

Vzájemné obchodní a hospodářské vztahy, ale i politické vztahy se mezi EU a ČLR řídí určitou strategií, která slouží k posílení, upevnění a zlepšení vzájemných vztahů. Současná strategie postoje EU vůči Číně byla schválena v roce 2006. Jsou v ní uvedeny ambiciózní úkoly v oblasti vztahů mezi EU a ČLR pro další období. Tato strategie je reakcí EU na posilující pozici Číny v ekonomické a politické oblasti. Základním přístupem EU k ČLR i nadále zůstává angažovanost a spolupráce. EU ve své strategii uvádí klíčové problémové oblasti, které bude chtít s čínskou vládou projednávat. Mezi tuto problematiku patří např. podpora přechodu čínského státu směrem k více otevřené a pluralitní společnosti, udržitelný rozvoj, mezinárodní rozvoj a spolupráce s Čínou v záležitostech energetiky. Diskutovanou oblastí bude také problematika globálního oteplování a s ním spojené změny klimatu. Velký důraz bude mimo jiné kladen na obchodní a hospodářskou spolupráci mezi EU a ČLR, zejména bude EU usilovat o zlepšení podmínek pro vývoz svého zboží do ČLR, protože existuje velká nerovnováha mezi objemem dováženého zboží z Číny do EU a zbožím vyvezeným z Unie do ČLR. Dále bude EU usilovat o zesílení spolupráce např. v oblasti vědy a techniky nebo v oblasti migrace a s tím spojené problematiky čínských uprchlíků. Strategie také dává velký důraz na podporu mezinárodní bezpečnosti nejen ve východní Asii, ale také v dalších oblastech.

EU a Čína jsou strategickými partnery od roku 2003. Jejich zájem na společném řešení současných klíčových obchodních, hospodářských a politických problémů je čím dál větší. Je to jen důkaz toho, že jejich vzájemné vztahy jsou na dobré úrovni.

3.4 Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Rozvojová pomoc, kterou poskytuje EU Číně, se výrazně navyšuje od konce 90. let 20. století. EU i jednotlivé členské státy se na nevládní úrovni v ČLR významně podílejí v oblasti vědy a techniky (společné vývojové programy), vzdělávání (odborná školení, semináře, konference), ekologie, práva a soudnictví, lidských práv, zdravotnictví, sociálních

služeb, energetiky apod. EU byla v roce 2006 druhým nejvýznamnějším poskytovatelem rozvojové pomoci v Asii. První místo patřilo Japonsku (51 % z celkového podílu poskytnuté rozvojové pomoci asijskému kontinentu). V rozmezí let 1976 – 2000 vynaložilo Společenství na tento účel více než 6 mld. euro.³⁸

Evropská pomoc přichází do Číny především formou grantů, stipendií, zvýhodněných půjček nebo účastí specializovaných odborníků. Smyslem této rozvojové pomoci EU směřované Číně je snaha podpořit proces ekonomických a sociálních reforem v ČLR, pomoci Číně při zavádění pravidel WTO do praxe, usnadnit řešení problémů v oblasti ekologie (např. úbytek vodních zdrojů, šíření pouští, znečištění ovzduší apod.) a ve zdravotnictví (např. zdravotní prevence, výstavba zdravotnických zařízení, šíření epidemie HIV/AIDS, viru SARS, viru ptačí chřipky a další).

Tabulka č. 3.4: Přehled rozvojové pomoci zemí EU poskytované Číně v roce 2006 (mil. euro)

	Celková částka	Oblast
Německo	1 000,0*	životní prostředí, snižování chudoby, zalesňování, vzdělávání, zdravotnictví, energetika, doprava, městské plánování, trvalý rozvoj
Velká Británie	380,0	vodní zdroje, životní prostředí, zdraví, vzdělávání
Francie	348,1	městský rozvoj, životní prostředí, zdravotnictví, doprava
Itálie	118,0	alternativní zdroje energie, životní prostředí, vodní zdroje, vzdělávání, kulturní dědictví, univerzitní výzkum, zdraví
Nizozemsko	46,0	odstraňování chudoby, životní prostředí, zemědělství, obnovitelné zdroje
Švédsko	26,0	životní prostředí, zdravotnictví, lidská práva
Dánsko	20,1	energetika
Belgie	7,5	pomoc šesti nejchudším okresům v provincii Shaanxi – hospodářská a společenská pomoc, ženská práva
Rakousko	4,1	vzdělávání, zdravotnictví
Španělsko	1,5	energetika
Lucembursko	0,2	zdravotnictví
Evropská komise	255,5	lidská práva, správa organizací, sociální a ekonomické reformy, vzdělávání, zemědělství, životní prostředí, městský rozvoj, informační technologie, zdravotnictví, odstraňování chudoby

* Odhad

Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec8>, vlastní úprava.

³⁸ Zdroj: FÜRST, Rudolf. Strategické partnerství EU – ČLR: Příležitost, skutečnost a eufemismus. *Mezinárodní vztahy*, leden 2007, roč. 42, č. 1/2007, s. 7 – 24.

Přehled hlavních projektů rozvojové pomoci (jejich obsahové zaměření) poskytované Číně zeměmi EU je uveden v tabulce č. 3.4. Tyto projekty probíhaly v roce 2006 a jejich celková výše dosáhla 2,3 mld. euro.³⁹

Čína však není jen příjemcem rozvojové pomoci. Také ona pomáhá přispívat k rozvoji jiných států. Zahraniční pomoc Číny jiným zemím začala v roce 1950. Mezi její formy pomoci patří nenávratná pomoc, bezúročné úvěry a v malé míře také úvěry s nízkým úročením. ČLR tak pomohla nebo stále pomáhá více než 120 zemím, např. Mali, Súdán, Zambie, Kambodža, Laos a Bangladéš. Čínská rozvojová pomoc se zaměřuje na oblasti, jako je např. průmysl, zemědělství, vzdělávání, komunikace, energetika a doprava. Je však nutné podotknout, že čínský zájem pomoci jiným zemím má určitý skrytý význam. Čína poskytuje rozvojovou pomoc jiným státům nejen proto, aby zlepšila místní životní úroveň, ale jejím záměrem je také využít zdejšího surovinového bohatství ve svůj prospěch. Proto mnoho svých investic, které ČLR označuje za jednu z forem rozvojové pomoci, směřuje na africký kontinent. Důvodem je příležitost budoucích příjmů, které by Čína mohla získat z těchto investic. ČLR nejde ve skutečnosti ani tak o poskytnutí pomoci, spíše více usiluje o prosazení vlastních zájmů v těchto zemích.

3.5 Shrnutí

Ukazuje se, že obchodní a hospodářské vztahy mezi EU a ČLR narušuje celá řada konfliktů. Mezi ty nejzávažnější patří v současnosti stále více se objevující nebezpečné čínské výrobky na evropském trhu. Evropští výrobci nedokážou konkurovat nízkým cenám čínského oblečení a obuvi. Hračky, které se objevují v obchodech, mohou být nejen nebezpečné, ale také zdraví škodlivé. Kromě těchto problémů je EU nespokojená také s netransparentností podnikatelského prostředí v Číně, s protekcionismem čínských úřadů a také problematikou padělků. Podle Evropské komise je ČLR pravým rájem pro padělky. V Číně totiž opakovaně dochází k porušování práv duševního vlastnictví a to i přesto, že je ČLR od roku 2001 členem WTO a je tedy vázána Dohodou TRIPS, která mimo jiné zaručuje ochranu duševního vlastnictví. EU již několikrát upozorňovala Čínu, aby se touto problematikou začala doopravdy zabývat a učinila potřebné kroky k nápravě. Zatím se však s významnější reakcí ze strany čínské vlády nesetkala.

---

³⁹ Zdroj: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec8>

Také díky skandálům, např. kvůli tomu, že některé čínské hračky obsahují olovo, nebo že se v zubních pastách a také v potravě pro domácí zvířata našly nebezpečné chemikálie, se čínská pověst v obchodním světě vážně zhoršila.

Přestože čínská vláda problémy přiznává, obviňuje zároveň média po celém světě ze zveličování případů a zbytečné paniky. Slibuje a snaží se přesvědčit svět, že se nemusí čínských hraček, potravin a dalších výrobků obávat. Je však důležité, aby čínská strana přistoupila k razantním krokům vůči svým problémovým výrobcům. Neměla by zůstat jen u slibů. V jejím vlastním zájmu je, aby dokázala světu, že její výrobky nebezpečné nejsou.

Závěr

Čína je zemí, která v současné době prochází obdobím rychlého ekonomického růstu. Její vliv ve světové ekonomice i nadále posiluje. Je to výsledek správně zvolené reformní strategie, která dokáže využít potenciál této země.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat současný stav čínské ekonomiky a popsat obchodní vztahy mezi EU a Čínou. I přes impozantní tempo růstu HDP, nízkou míru inflace a vysoké kladné saldo běžného účtu platební bilance se ČLR nevyhnula řadě problémů, mezi které patří např. vysoká nezaměstnanost ve venkovských oblastech nebo výrazné zaostávání západních a severních provincií čínského státu v porovnání s ekonomickým rozvojem jeho přímořských oblastí, kde dochází k velkému přílivu zahraničních investic. Čínská vláda se snaží tuto problematiku řešit podporováním projektů, které by přesunuly část výrobních kapacit z východu do vnitrozemí a vybudovaly by zde potřebnou infrastrukturu. Zatím však k žádnému výraznějšímu zlepšení nedošlo.

Hlavní příčinou rostoucí čínské ekonomiky je její zahraniční obchod. Tato bakalářská práce se zaměřila zejména na obchodní a hospodářské vztahy Číny s EU, protože jejich spolupráce je v této oblasti velice intenzivní a významná. Vzájemný obchod mezi oběma stranami neustále roste. Skutečností je, že čínské vývozy do EU jsou mnohem větší než dovozy zboží z EU na čínský trh. Důvodem je poměrně vysoká míra protekcionismu z čínské strany (zejména množství importních bariér), omezení investičního prostředí a méně stabilní podnikatelské prostředí v ČLR. Vstupem Číny do WTO v roce 2001 se ale čínská strana zavázala, že bude více liberalizovat svůj obchod, snižovat dovozní cla i dovozní kvóty. Jenže, ČLR sice začala plnit většinu svých závazků, některá přijatá opatření však nebyla dostatečná. Navíc dochází k tomu, že své ústupky si Čína začíná kompenzovat mimotarifními opatřeními bránící dovozu. EU se pokouší vyjednat výjimky pro své exportéry, ale ČLR svůj trh i nadále chrání a ustupuje jen výjimečně. I přesto jsou obě strany pro sebe navzájem významnými obchodními partnery.

Zahraníční obchod EU s Čínou však nepřináší pro evropskou stranu pouze samá pozitiva, ale také negativa. Mezi ty nejzávažnější negativa, které do určité míry ovlivňují obchodní a hospodářské vztahy mezi oběma stranami, patří problematika dovozu

nebezpečných čínských výrobků na trh EU. Mezi tímto zbožím nejčastěji figurují hračky, elektrická zařízení, kosmetika, lyžařská vázání nebo motorová vozidla. Nemalá část z nich může ohrozit zdraví či dokonce život člověka. Výskyt nebezpečných čínských výrobků na evropském trhu není pro EU ničím novým, ale problémem je, že k němu dochází čím dál častěji.

EU musí bojovat i s jiným problémem, který je spojen s ČLR, a tím je stále rostoucí dovoz čínského textilu a obuvi. Jeho nízkým cenám evropský textilní průmysl nedokáže konkurovat. Důsledkem je, že mnohé evropské firmy musí zastavit svou výrobu. EU tuto problematiku řeší pomocí zavádění ochranných cel, ale toto řešení situaci dlouhodobě nevyřeší, protože čínští výrobci budou přesouvat svou výrobu do blízkých asijských zemí, pro které cla neplatí nebo budou své zboží exportovat přes třetí země. Kvůli této problematice EU s čínskou vládou vede řadu jednání. Jejich výsledek je zatím takový, že Čína připustila pouze částečné omezení svého vývozu do zemí EU.

Jak již bylo několikrát uvedeno, Čína sehrává významnou roli ve světové ekonomice. Je označována jako pravděpodobná budoucí světová ekonomická velmoc. Zásluhu na tom má mimo jiné také její vstup do WTO, což byl pro ČLR symbolický vrchol při zapojování do celosvětového hospodářského systému. Je však nutné podotknout, že tomu, aby se skutečně stala světovou ekonomickou velmocí, zatím brání několik skutečností. Jde zejména o nevyřešenou problematiku Tchaj-wanu a Tibetu, porušování lidských práv v Číně nebo prorůstající korupci napříč státní správou, která se nevyhýbá ani politickým představitelům. K zásadním změnám musí také dojít uvnitř samotné KS Číny.

Toto jsou hlavní důvody, kvůli kterým je ČLR i přes pokračující ekonomickou integraci do světového hospodářství na poli politickém stále osamocena. Záleží tedy jen na ní, jaký zaujme postoj k této problematice, od toho se bude odvíjet její další ekonomické i politické směřování. Předpoklady na to stát se světovou ekonomickou velmocí určitě má. Překonání politické izolace a demokratizace Číny je základní podmínkou toho, aby se za několik desítek let stala skutečnou ekonomickou velmocí světa. Jestli to nakonec skutečně dokáže, nám ukáže až čas.

Seznam použité literatury

Knihy:

- [1] ADAM, Jan a kol. *Ottova všeobecná encyklopedie: ve dvou svazcích A – L*. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003. 735 s. ISBN 80-7181-938.
- [2] ADAM, Jan a kol. *Ottova všeobecná encyklopedie: ve dvou svazcích M – Ž*. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003. 752 s. ISBN 80-7181-947-6.
- [3] BECKER, Jasper. *Čína na přelomu století*. Přeložili Petra Andělová – Petr Bláha. 1. vydání. Praha: Jiří Buchal – BB art, 2002. 393 s. ISBN 80-7257-729-8.
- [4] CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika – základní rysy a tendence vývoje*. 2. dotisk 2. vydání. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006. 258 s. ISBN 80-245-0687-4.
- [5] FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Hospodářská politika vybraných zemí (1. díl)*. 1. vydání. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2006. 108 s. ISBN 80-248-1188-X.
- [6] KRIEGER, Joel. *Oxfordský slovník světové politiky*. Přeložila Zdena Gellnarová aj. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000. 1090 s. ISBN 80-7181-463-6.
- [7] KUNEŠOVÁ, Hana – CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 80-7179-455-4.

Časopisy:

- [8] FÜRST, Rudolf. Strategické partnerství EU – ČLR: Příležitost, skutečnost a eufemismus. *Mezinárodní vztahy*, leden 2007, roč. 42, č 1/2007, s. 7 – 24.

Elektronické publikace:

- [9] ĎUROVE, Jan – VÁVRA, Petr. *Ekonomická informace č. 13/2007: růst vojenského rozpočtu Číny pokračuje* [online]. 2007. [cit. 2008-02-27]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=27073>

- [10] EUROPA. *Dohoda o obchodní a hospodářské spolupráci mezi Evropským hospodářským společenstvím a Čínskou lidovou republikou* [online]. 2006. [cit. 2008-04-09]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:15:21985A0919\(01\):CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:15:21985A0919(01):CS:PDF)
- [11] EUROPA. *China* [online]. 2007. [cit. 2008-04-09]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf
- [12] KONÍŘ, Miroslav. *Ekonomická informace č. 25/2007: ČLR jako jedno ze světových center vědecko-technologického vývoje* [online]. 2007. [cit. 2008-02-27]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=29253>
- [13] MORRISON, WAYNE. *China's Economic Conditions* [online]. 2006. [cit. 2008-03-12]. Dostupné z: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/rl33534.pdf>
- [14] VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ČÍNSKÉ LIDOVÉ REPUBLICE. *Ekonomická informace č. 12/2007: přehled a srovnání jednotlivých provincií ČLR* [online]. 2007. [cit. 2008-02-27]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=27318>

Internetové stránky:

- [15] AKTUÁLNĚ. *Kontroly v Číně: pětina zboží ohrožuje zdraví* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/asie-a-pacifik/clanek.phtml?id=461586>
- [16] BRITSKÉ LISTY. *Nynější sjezd Čínské komunistické strany ovlivní celý svět* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/36706.html>
- [17] BUSINESSINFO. *Čína: Ekonomická charakteristika země* [online]. 2007. [cit. 2008-03-12]. Dostupné z: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/>
- [18] BUSINESSINFO. *Čína: Zahraniční obchod země* [online]. 2007. [cit. 2008-03-12]. Dostupné z: <http://businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>
- [19] CELÝ SVĚT. *Čína* [online]. 2005. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.celysvet.cz/cina.php>
- [20] ČESKÝ ROZHLAS. *Sjezd čínské komunistické strany v Pekingu* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/389268

- [21] ČESKÝ ROZHLAS. *Změny v nejvyšším čínském vedení postihly i viceprezidenta* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/izurnal/zahranici/_zprava/390551
- [22] ČT24. *Prezident Chu na úvod sjezdu čínských komunistů slíbil reformy* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: http://www.ct24.cz/zpravy/index_view.php?id=234498
- [23] EMBASSY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CZECH REPUBLIC. *Politický systém* [online]. 2004. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.fmprc.gov.cn/ce/cecz/cze/zggk/t126984.htm>
- [24] EURACTIV. *Čína je rájem pro padělky* [online]. 2004. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/podnikani-v-eu0/clanek/na-je-rjem-pro-padlky>
- [25] EURACTIV. *Čína není podle EU tržní ekonomikou* [online]. 2004. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/na-nen-podle-eu-trn-ekonomikou>
- [26] EURACTIV. *EU se dohodla s Čínou na omezení čínského dovozu textilu* [online]. 2005. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/eu-se-dohodla-s-nou-na-omezen-nskho-dovozu-textilu>
- [27] EURACTIV. *EU vyzývá Čínu, aby zakročila proti nebezpečným výrobkům* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/eu-vyzyva-cinu-aby-zakrocila-proti-nebezpecnym-vyrobkum>
- [28] EURACTIV. *Evropsko-čínské vztahy: stále méně konfliktní partnerství* [online]. 2005. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/analyza/evropsko-nsk-vztahy-stle-mn-konfliktn-partnerstv>
- [29] EURACTIV. *Nejvíce nebezpečného zboží vstoupilo na trhy EU z Číny* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/mnozstvi-nebezpecneho-zbozi-v-eu-vzrostlo>
- [30] EURACTIV. *Potraviny a hračky z Číny budou muset plnit náročnější kritéria* [online]. 2006. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/obchod-a-export/clanek/potraviny-a-hraky-z-ny-budou-muset-plnit-nronj-kritria>
- [31] EUROSOP. *Společná obchodní politika Evropské unie* [online]. 2005. [cit. 2008-04-09]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/40443/119185/clanek/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie/preferencni-vztahy/#Vseob_system_preferenci

- [32] EVROPSKÝ PARLAMENT. *Nebezpečné hračky znepokojují poslance* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/063-10176-255-09-37-911-20070906STO10167-2007-12-09-2007/default_cs.htm
- [33] FINANČNÍ NOVINY. *EU chce zakázat dovoz zdravotně závadného zboží z Číny* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/index_view.php?id=271105
- [34] GEOGRAPHY. *China Population* [online]. 2008. [cit. 2008-04-14]. Dostupné z: <http://geography.about.com/od/populationgeography/a/chinapopulation.htm>
- [35] CHINA GENERAL INFORMATION. *China Military & Armed Forces* [online]. 2008. [cit. 2008-03-11]. Dostupné z: <http://www.chinatoday.com/arm/index.htm>
- [36] CHINA RADIO INTERNATIONAL. *17. sjezd komunistické strany Číny byl dnes úspěšně ukončen* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/1/2007/10/21/1@57476.htm>
- [37] CHINA RADIO INTERNATIONAL. *Počet členů KS Číny v celé zemi překročil 73 milionů 360 tisíc* [online]. 2007. [cit. 2007-11-09]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/1/2007/10/08/1@56718.htm>
- [38] CHINA RADIO INTERNATIONAL. *V Pekingu 15. října začne 17. sjezd Komunistické strany Číny* [online]. 2007. [cit. 2007-11-23]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/1/2007/10/14/1@57012.htm>
- [39] CHINABILITY. *China's Gross Domestic Produkt (GDP) Growth* [online]. 2007. [cit. 2008-03-12]. Dostupné z: <http://www.chinability.com/GDP.htm>
- [40] IDNES. *Mattel stahuje kvůli olovu v barvě přes milión hraček* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/mattel-stahuje-kvuli-olovu-v-barve-pres-milion-hracek-pdw-/zahranicni.asp?c=A070802_225231_zahranicni_miz
- [41] IDNES. *Mattel stahuje z Česka tisíce závadných hraček* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/mattel-stahuje-z-ceska-tisice-zavadnych-hracek-fq4-/domaci.asp?c=A070814_172958_domaci_pei
- [42] IDNES. *Na Tchaj-wanu zvítězil kandidát Kuomintangu* [online]. 2008. [cit. 2008-04-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/na-tchaj-wanu-vitezi-kandidat-kuomintangu-fif-/zahranicni.asp?c=A080322_103527_zahranicni_jan
- [43] IDNES. *Nebezpečných hraček jsou v obchodě tisíce* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nebezpecnych-hracek-jsou-v-obchodech-tisice-fer-/domaci.asp?c=A070816_220150_domaci_zra

- [44] IHNED. *Čína chce tvrdě potírat nebezpečné výrobky* [online]. 2007. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://finweb.ihned.cz/c4-10076500-21855080-P01300_d-cina-chce-tvrde-potirat-nebezpecne-vyroby
- [45] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Východiska dohody TRIPS* [online]. 2006. [cit. 2008-04-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument6336.html>
- [46] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Ekonomická charakteristika země* [online]. 2007. [cit. 2008-01-30]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>
- [47] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 2007. [cit. 2008-02-22]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>
- [48] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vnitropolitická charakteristika* [online]. 2007. [cit. 2007-11-21]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>
- [49] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Zahraniční obchod země* [online]. 2007. [cit. 2008-01-30]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>
- [50] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Základní informace o teritoriu* [online]. 2007. [cit. 2007-11-26]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={7F7ECA5C-4318-4C9C-881C-ECA5E7CAD6E5}>
- [51] TAIPEI ECONOMIC AND CULTURAL OFFICE, PRAGUE, CZECH REPUBLIC. *Novoroční stanovisko tchajwanské vlády* [online]. 2006. [cit. 2007-11-26]. Dostupné z: <http://www.roc-taiwan-cz.com/policy/20060201/2006020101.html>
- [52] UNITED NATIONS – ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT. *World population prospects* [online]. 2006. [cit. 2008-03-11]. Dostupné z: <http://esa.un.org/unpp/p2k0data.asp>

- [53] WIKIMEDIA FOUNDATION. *Special Administrative Regions and Special Economic Zones of the People's Republic of China* [online]. 2006. [cit. 2008-03-10]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b0/PR_China-SAR_%26_SEZ-English.png
- [54] WIKIPEDIA. *Demographics of Taiwan* [online]. 2008. [cit. 2007-04-14]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Taiwan
- [55] WIKIPEDIE. *Čínská lidová republika* [online]. 2004. [cit. 2007-10-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8C%C3%ADnsk%C3%A1_lidov%C3%A1_republika
- [56] WIKIPEDIE. *Komunistická strana Číny* [online]. 2007. [cit. 2007-11-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistick%C3%A1_strana_%C4%8C%C3%ADny
- [57] WIKIPEDIE. *Seznam států světa podle rozlohy* [online]. 2008. [cit. 2008-04-16]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_\(podle_rozlohy\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_(podle_rozlohy))
- [58] WORLDATLAS. *China Map* [online]. 2007. [cit. 2008-04-13]. Dostupné z: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/ciamaps/cn.htm>

Seznam použitých zkratk

APEC	Organizace asijsko-tichomořské hospodářské spolupráce (Asia-Pacific Economic Cooperation)
ASEAN	Sdružení národů jihovýchodní Asie (Association of South East Asian Nations)
ČLR	Čínská lidová republika
ČR	Česká republika
DPS	Demokratická pokroková strana
EU	Evropská unie
GATT	Všeobecná dohoda o obchodu a clech (General Agreement on Trade and Tariffs)
GSP	Všeobecný systém preferencí (Generalized System of Preferences)
HDP	Hrubý domácí produkt
IAEA	Mezinárodní agentura pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency)
IFAD	Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (International Fund for Agricultural Development)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization)
IMF	Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)
IMO	Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organization)
KS Číny	Komunistická strana Číny
MES	Status tržní ekonomiky (Market Economy Status)
NATO	Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization)
OSN	Organizace spojených národů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
USA	Spojené státy americké (United States of America)
USD	Americký dolar (United States Dollar)
WB	Světová banka (World Bank)
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organization)

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Novodvorská 3052, 738 01 Frýdek-Místek

Seznam příloh

- Příloha č. 1:   Mapa Čínské lidové republiky
- Příloha č. 2:   Přehled čínských provincií
- Příloha č. 3:   Mapa čínských speciálních administrativních regionů a zvláštních ekonomických zón

Příloha č. 1

Mapa Čínské lidové republiky

Zdroj: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/ciamaps/cn.htm>

Příloha č. 2

Přehled čínských provincií

Provincie	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (tis., 2001)	Hlavní město
Anhui	139 900	59 860	Hefei
Fujian	123 100	34 710	Fuzhou
Hainan	34 300	7 870	Haikou
Hebei	202 700	67 440	Shijiazhuang
Heilongjiang	463 600	36 890	Harbin
Henan	167 000	92 560	Zhengzhou
Hubei	187 500	60 280	Wuhan
Hunan	210 500	64 400	Changsha
Gansu	366 500	25 620	Lanzhou
Guangdong	197 100	86 420	Kanton
Guizhou	174 000	35 250	Guiyang
Jiangsu	102 600	74 380	Nanjing
Jiangxi	164 800	41 400	Nanchang
Jilin	187 000	27 280	Changchun
Liaoning	151 000	42 380	Shenyang
Shaanxi	195 800	36 050	Xi'an
Shandong	153 300	90 790	Jinan
Shanxi	157 100	32 970	Taiyuan
Sichuan	546 000	83 290	Chengdu
Qinghai	721 000	5 180	Xining
Yunnan	436 200	42 880	Kunming
Zhejiang	101 800	46 770	Hangzhou
Autonomní oblasti (AO)			
Guangxi (Čuangská AO)	220 400	44 890	Nanning
Ningxia (Chuejská AO)	66 400	5 620	Yinchuan
Vnitřní Mongolsko	1 177 500	23 760	Hohhot
Xinjiang (Ujgurská AO)	1 646 900	19 250	Urumci
Xizang (Tibet)	1 221 600	2 620	Lhasa
Města pod zvláštní správou			
Peking	16 800	13 820	-
Chongqing	82 000	30 900	-
Šanghaj	6 200	16 740	-
Tianjin	11 300	10 010	-
Speciální administrativní regiony			
Aomen (Macao)	21	454	Aomen
Xianggang (Hongkong)	1 092	6 782	Xianggang
Tchaj-wan (polovina roku 2007)	35 980	22 858	Tchaj-pej
Čínská lidová republika (polovina roku 2007)	9 668 993	1 321 851	Peking

Zdroj: ADAM, Jan a kol. *Ottova všeobecná encyklopedie: ve dvou svazcích A – L*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003, s. 243, http://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Taiwan, <http://geography.about.com/od/populationgeography/a/chinapopulation.htm>, vlastní výpočty, vlastní úprava.

Příloha č. 3

Mapa čínských speciálních administrativních regionů a zvláštních ekonomických zón

Zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b0/PR_China-SAR_%26_SEZ-English.png